

Czyt. Pomorz.

Biblioteka
Główna
UMK Toruń
I- 10165

09050 / 2013

SPRAWOZDANIA
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
W TORUNIU

67

I I 2013 – 31 XII 2013

TNT

TORUŃ 2014

1-10165

SPRAWOZDANIA

TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU

67

1 I 2013 – 31 XII 2013

TNT

TORUŃ 2014

02080

002830

C 62550

REDAKTOR NACZELNY WYDAWNICTW TNT

Władysław Sawrycki

Opracowanie redakcyjne

Bożena Soltys

ISSN 0371-375x

TOWARZYSTWO NAUKOWE W TORUNIU

Wydanie I. Ark. wyd. 3,5. Ark. druk. 2,75

Wąbrzeskie Zakłady Graficzne
Wąbrzeźno, ul. Mickiewicza 15

09050
C62550
P.P.

E 310/15

SPRAWOZDANIA
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
W TORUNIU

Nr 67

1 I 2013 – 31 XII 2013

SPIS TREŚCI

I. DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE TOWARZYSTWA

Przemówienie prezesa Towarzystwa prof. dra hab. Jana Kopcewicza	5
Wykład prof. dra hab. Szczepana Wierzchosławskiego „Stanisław Kujot (1845–1914), ksiądz, historyk, prezes TNT”	13
Protokół Walnego Zgromadzenia członków Towarzystwa Naukowego w Toruniu w dniu 24 lutego 2014 roku	19
Sprawozdanie z czynności Towarzystwa Naukowego w Toruniu za rok 2013	21
Sprawozdanie z gospodarki finansowej Towarzystwa Naukowego w Toruniu za rok 2013	28
Protokół z posiedzenia Komisji Rewizyjnej Towarzystwa Naukowego w Toruniu w dniu 20 lutego 2014 roku	32
Zmiany w składzie Towarzystwa	33

II. SPRAWOZDANIA Z POSIEDZEŃ

WYDZIAŁ I

<i>Tandecki J.</i> , Księga proskrybowanych Nowego Miasta Torunia 1358–1412	36
<i>Hackmann J.</i> , Miejsce Mariana Biskupa w polskich i niemieckich badaniach nad historią Pomorza	36
<i>Petrauskas R.</i> , Europa późnego średniowiecza a rozwój społeczeństwa i kultury Wielkiego Księstwa Litewskiego (XIV – początek XVI w.) ...	36
<i>Niewęłowska A.</i> , Średnie szkolnictwo żeńskie w Prusach Zachodnich w latach 1815–1920	36

WYDZIAŁ II

Posiedzenia Komisji Filologicznej 36

WYDZIAŁ III

Perszon J., Kultura słowiańska a Boże Narodzenie na Kaszubach 37
Posiedzenia Komisji Nauk Biologicznych 37
Posiedzenia Komisji Geograficzno-Geologicznej 40

WYDZIAŁ V

Chmielewski M., Doświadczenie duchowe podstawą medytacji chrześcijańskiej 41

WYDZIAŁ VI

Drewa T., Postępowanie chirurgiczne w raku prostaty 41
Sawrycki P., Miejsce chemioterapii w leczeniu raka prostaty 41

WYDAWNICTWA TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU
ZA ROK 2014 42

09050
067530
91

I

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE TOWARZYSTWA w dniu 24 lutego 2014 r.

PRZEMÓWIENIE PREZESA TOWARZYSTWA PROF. DRA HAB. JANA KOPCEWICZA

Szanowni Państwo,

kultywując blisko stuczterdziestoletnią tradycję członkowie Towarzystwa Naukowego w Toruniu spotykają się w rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika, aby wysłuchać sprawozdania z działalności Zarządu Towarzystwa w minionym roku. Stanowi to okazję do przedstawienia naszych osiągnięć i sukcesów, a także trudności i niepowodzeń.

Jest mi szczególnie miło powitać zaproszonych gości: pana Zbigniewa Derkowskiego, dyrektora Wydziału Kultury Urzędu Miasta Torunia, panią doktor Monikę Wiśniewską, dyrektor Centrum Nowoczesności „Młyn Wiedzy”, oraz przedstawicieli pozostałych bliskich nam instytucji. Serdecznie witam także wszystkich członków Towarzystwa, którzy zechcieli przybyć na nasze spotkanie, aby zastanowić się nad terażniejszością i co, jak sądzę, ważniejsze – przyszłością naszego stowarzyszenia.

Szanowni Państwo, w roku 2013 Towarzystwo Naukowe organizowało lub współorganizowało cztery konferencje naukowe: drugą Interdyscyplinarną Konferencję Młodych Badaczy poświęconą dziejom miast; wspólnie z UMK i Uniwersytetem w Hamburgu międzynarodową konferencję naukową z cyklu Ordines Militares Colloquia Torunensia Historica; tradycyjnie z władzami Torunia, UMK oraz Kurią Diecezjalną w Toruniu kolejną sesję Colloquia Torunensia pt. „Prawda i uczciwość w sferze publicznej” oraz sesję poświęconą dominikanom w związku z 750 rocznicą fundacji toruńskiego klasztoru.

Realizując statutowe zadania związane z popularyzacją najnowszych osiągnięć nauki kontynuowaliśmy zapoczątkowany w końcu roku 2012 cykl popularnonaukowych wykładów pod tytułem „Rola i miejsce uczonych i nauki we współczesnym świecie”. Kolejne spotkania z tego cyklu planowane są w roku bieżącym. Wspólnie z Prezydentem Miasta Torunia i Rektorem Uniwersytetu Mikołaja Kopernika współorganizowaliśmy także kolejną edycję Toruńskiego Festiwalu Nauki i Sztuki.

Aktywnie włączyliśmy się w obchodzony w naszym województwie „Rok Dziedzictwa Kopernikańskiego”. Wspólnie z Urzędem Miasta organizowaliśmy toruński Konkurs Kopernikański skierowany do mieszkańców naszego miasta i studentów toruńskich uczelni. Obok konkursu formą uczczenia 540 rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika było wydanie pierwszej księgi dzieła Mikołaja Kopernika *O obrotach* w opracowaniu profesor Teresy Borawskiej.

W minionym roku organizowaliśmy także kolejną edycję Konkursu o Nagrodę im. Konrada i Marty Górskich na najlepsze prace filologiczno-literackie, którą honorowym patronatem objęli Prezydent Miasta Torunia Michał Zaleski oraz Rektor UMK prof. Andrzej Tretyn. Konkurs wciąż cieszy się dużym zainteresowaniem w środowisku, a w związku ze znaczną liczbą nadesłanych prac rozstrzygnięcie i wręczenie nagród nastąpiło w grudniu minionego roku. W tym miejscu pragnę także podziękować Gminie Miasta Toruń za ufundowanie nagród rzeczowych dla laureatów.

W roku 2013 realizowaliśmy 9 projektów badawczych, z których 2 zostały już zakończone. W trzeciej edycji Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki i konkursach Narodowego Centrum Nauki złożyliśmy osiem projektów, w tym projekt obejmujący opracowanie „Katalogu zbiorów muzealnych i bibliotecznych Towarzystwa Naukowego”. Wciąż czekamy na rozstrzygnięcie części tych konkursów; szczegóły, w tym także finansowe, przedstawi Państwu sekretarz generalny prof. Roman Czaja.

O wsparcie mniejszych projektów – ważnych jednak dla naszego miasta i regionu – w roku 2013 występowaliśmy do władz samorządowych (zarówno Urzędu Miasta Torunia, jak i Urzędu Marszałkowskiego). W minionym roku tą drogą uzyskaliśmy dofinansowanie pięciu projektów: wydania materiałów z XVIII sesji Colloquia Torunensia pt. *Własność intelektualna w przestrzeni publicznej*, druku kolejnego zeszytu „Atlas Twierdzy Toruń”, prowadzenia Biblioteki i Archiwum Profesora Konrada Górskiego, wydania pierwszego tomu *Dzieł zebranych ks. Stanisława Kujota* oraz wspomnianej już publikacji dzieła Kopernika. Za wsparcie tych inicjatyw dziękujemy bardzo Prezydentowi Miasta Torunia Michałowi Zaleskiemu, a także Jego Ekscelencji Księdzu Biskupowi Andrzejowi Suskiemu oraz Jego Magnificencji Rektorowi UMK prof. Andrzejowi Tretynowi.

W poprzednim roku wydaliśmy drukiem 14 pozycji (książek i czasopism). Najbardziej dumni jesteśmy z kolejnych 4 zeszytów i Suplementu, cieszącego się dużym zainteresowaniem kwartalnika „Zapiski Historyczne”, który wydajemy już ponad 100 lat, a także kolejnego, 107 już tomu z serii „Fontes”. Podjęta w minionym roku inicjatywa zmierzająca do zainteresowania promotorów prac doktorskich na naszym Uniwersytecie możliwością publikowania wyróżniających się rozpraw napisanych pod ich kierunkiem w wydawnictwie Towarzystwa, spotkała się z zainteresowaniem przedstawicieli kierunków humanistycznych, co pozwoli nam wznowić serię prac filologiczno-filozoficznych.

Publikacja i sprzedaż wydawnictw obok realizacji statutowych celów naszego Towarzystwa przynosi także wymierne korzyści finansowe. Dążąc do zwiększenia sprzedaży uruchomiliśmy nową stronę internetową, za pośrednictwem której można nabyć nasze wydawnictwa. Zabiegamy jednocześnie o poszerzenie listy dostępnych tytułów zarówno o opracowania naukowe (roczniki, seria filologiczno-filozoficzna, kolejne tomy w serii „Fontes”), jak i prace popularnonaukowe. Wnioski o dofinansowanie działalności wydawniczej złożone do MNiSzW i władz samorządowych pozwalają przypuszczać, że w roku 2014 uda się jeszcze bardziej zintensyfikować działalność wydawniczą Towarzystwa.

W latach 2012–2013 prowadziliśmy prace nad restrukturyzacją i unowocześnieniem Towarzystwa Naukowego. Przygotowaliśmy nowy statut, który został przyjęty przed rokiem. Powołaliśmy nowe wydziały, Pedagogiczny, Ekonomiczny, Artystyczny i Medyczny, które są w trakcie organizacji.

W dalszym ciągu prowadziliśmy prace nad poprawą stanu technicznego budynku Towarzystwa. W minionym roku przeprowadziliśmy generalny remont sanitariatów na II piętrze, a dzięki wsparciu finansowemu Urzędu Miasta Torunia wymieniliśmy znajdujące się w złym stanie technicznym okna w salach Archiwum i Biblioteki Prof. Konrada Górskiego. W celu poprawy bezpieczeństwa siedziby TNT, naszych pracowników i najemców przy drzwiach wewnętrznych budynku zainstalowano domofon.

W roku bieżącym planujemy rozpocząć pracę nad osuszeniem i izolacją przeciwwilgociową fundamentów budynku. Środki na ten cel staramy się pozyskać z Urzędu Marszałkowskiego, Gminy Miasta Toruń oraz Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. Celem jest wyremontowanie pomieszczeń piwnicznych i przystosowanie ich do pełnienia nowych funkcji.

W roku 2013 z naszego grona odeszli na zawsze członkowie wydziałów: Krystyna Przewoźna-Armon, Kazimierz Przybyszewski, Jacek Staszewski, Andrzej Bielski.

Proszę pozwolić mi na chwilę wspomnień o zmarłych.

Prof. dr hab. Maria Krystyna Przewoźna-Armon (1928–2013)

Urodziła się 23 maja 1928 r. w Gnieźnie. Naukę w Państwowej Szkole Powszechnej w Poznaniu przerwał wybuch II wojny światowej. W okresie okupacji pracowała jako pomoc domowa w rodzinie niemieckiej, a później jako robotnica w firmie „Telefunken”. Po wojnie kontynuowała naukę w Państwowym Gimnazjum i Liceum w Poznaniu. W 1949 r. podjęła studia na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Poznańskiego, wybierając prehistorię jako główną dyscyplinę. Magisterium uzyskała na podstawie pracy „Osada i cmentarzysko z okresu rzymskiego w Słopanowie, pow. Szamotuły”. Swoje życie związała z działalnością w zakresie prehistorii, podejmując pracę zawodową już w czasie studiów, jako asystent-wolontariusz, a później asystent w Muzeum Prehistorycznym w Poznaniu. W gorącym okresie obchodów mile-

nijnych pracowała w latach 1952–1953 w Kierownictwie Badań nad Początkami Państwa Polskiego w stacji Poznań-Gród, a od 1953 do 1968 r. w Zakładzie Archeologii Wielkopolski i Pomorza w nowo powstałej centralnej instytucji archeologicznej – Instytucie Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk.

W 1962 r. uzyskała doktorat na podstawie rozprawy „Osadnictwo ludności kultury grobów jamowych na Pomorzu Wschodnim”, której promotorem był prof. W. Hensel. W 1971 r. habilitowała się, przedstawiając pracę „Południowo-wschodnia strefa nadbałtycka u schyłku starożytności”, była to pierwsza habilitacja z zakresu archeologii na naszym Uniwersytecie.

Przez 20 sezonów od 1950 r. brała udział w pracach wykopaliskowych lub kierowała nimi na wielu stanowiskach, przede wszystkim średniowiecznych, co wynikało z prowadzonych na wielką skalę badań milenijnych. Jednak jej zainteresowania naukowe były związane z okresem późnolateńskim i wpływów rzymskich, a zwłaszcza z nowatorską wówczas problematyką studiów osadniczych.

W 1969 r. podjęła pracę na etacie adiunkta w ówczesnej Katedrze Archeologii Polski i Powszechnej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Prowadziła także wykłady z zakresu archeologii powszechnej na Uniwersytecie Łódzkim. W 1976 r. w miejsce Katedry Archeologii Polski i Powszechnej i Katedry Etnografii utworzono Instytut Archeologii i Etnografii. W tym samym roku uzyskano zgodę Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego na uruchomienie naboru studentów na kierunek archeologia, z unikatową w skali Polski specjalnością konserwacji zabytków archeologicznych. Od tego czasu aż do przejścia na emeryturę w 1998 r. prowadziła zajęcia dydaktyczne z archeologii powszechnej okresu lateńskiego i wpływów rzymskich, archeologii śródziemnomorskiej, historii archeologii i jej metod.

Prof. K. Przewoźna-Armon pełniła także wiele ważnych funkcji – w latach 1980–1985 była wicedyrektorem i dyrektorem Instytutu Archeologii i Etnografii oraz prodziekanem Wydziału Humanistycznego do spraw dydaktyki.

Zmarła 16 listopada 2013 r. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 23 listopada 2013 r. na Centralnym Cmentarzu Komunalnym przy ulicy Grudziądzkiej w Toruniu.

Doktor Kazimierz Przybyszewski (1937–2013)

W wieku 76 lat zmarł w Toruniu dr Kazimierz Przybyszewski, wybitny biograf, kustosz i długoletni kierownik Sekcji Rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu, działacz społeczny, współzałożyciel Instytutu Kaszubskiego i oddziału toruńskiego Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego. Urodził się 31 października 1937 r. w Gronowie w powiecie toruńskim. Ukończył historię na UMK w 1963 r. i na podstawie pracy „Działalność hitlerowskiego Sądu Specjalnego (Sondergericht) w Toruniu w latach 1942–1943” uzyskał stopień magistra. W następnym roku rozpoczął pracę w Bibliotece Uniwersyteckiej. Po

odbyciu gruntownej praktyki oraz stażu w kilku polskich bibliotekach naukowych został w 1975 r. mianowany kierownikiem Sekcji Rękopisów. Stanowisko to piastował do momentu przejścia na emeryturę z końcem października 2004 r. Przez cały czas zajmował się pracą naukową. Jego zainteresowania badawcze zaowocowały rozprawą doktorską pt. „Stosunki gospodarczo-społeczne w Toruniu w latach 1920–1939”, przygotowaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Mieczysława Wojciechowskiego, którą obronił w 1983 r. Był wybitnym znawcą prasy pomorskiej okresu międzywojennego i okupacji. Jego warsztat badawczy i stworzone pomoce naukowe (katalogi, kartoteki) były powszechnie cenionym źródłem informacji o osobach, organizacjach i instytucjach związanych z Toruniem i Pomorzem. Pracownicy naukowcy często korzystali z jego prywatnej kartoteki zawartości prasy pomorskiej. Jest autorem trzech książek *Toruń w latach Drugiej Rzeczypospolitej (1920–1939)*, *Ludzie Torunia Odrodzonej Rzeczypospolitej (1920–1939)* oraz *Sylwetki lekarzy toruńskich XIX i XX wieku*. Napisał ponad 300 artykułów naukowych. Był bardzo cenionym biografem, nie tylko na gruncie toruńskim.

Dr Kazimierz Przybyszewski był współzałożycielem Instytutu Kaszubskiego w Gdańsku i toruńskiego oddziału Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, w którym w latach 1989–1992 pełnił funkcję prezesa. Był członkiem Wydziału I Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Zasiadał w zarządzie Towarzystwa Miłośników Torunia, Towarzystwa Bibliofilów im. Joachima Lelewela i Oddziału Przewodnickiego PTTK w Toruniu. Był także sekretarzem Rady Naukowej Fundacji Archiwum Pomorskie Armii Krajowej i członkiem Komisji Nazewnictwa Ulic Rady Miasta Torunia. Zasiadał w Komitecie Redakcyjnym *Słownika Biograficznego Pomorza Nadwiślańskiego*, *Toruńskiego Słownika Biograficznego* i „Rocznika Toruńskiego”.

Za swoją działalność naukową i społeczną został uhonorowany wieloma odznaczeniami, m. in. Złotym Krzyżem Zasługi, Nagrodą Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kategorii kultura (za rok 2001), medalem „Thorunium” przyznawanym przez Prezydenta Miasta Torunia, medalem Uniwersytetu Mikołaja Kopernika „Za zasługi położone dla rozwoju Uczelni”. Został także nagrodzony Złotym Astrolabium – wyróżnieniem Towarzystwa Miłośników Torunia, Medalem 40-lecia Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, medalem wybitnym z okazji 55-lecia Towarzystwa Bibliofilów im. J. Lelewela w Toruniu, Złotą Odznaką ZNP, Złotą i Srebrną Odznaką Honorową PTTK oraz odznakami Zasłużony dla Miasta Torunia i Zasłużony Działacz Kultury.

Pomimo przewlekłej i nieuleczalnej choroby, z którą zmagał się przez wiele lat, miał w sobie ogromne pokłady optymizmu i życzliwości, a przy tym był człowiekiem bardzo skromnym i niezwykle pracowitym.

Zmarł 31 października 2013 r., został pochowany na toruńskim cmentarzu św. Jerzego przy ul. Gałczyńskiego.

Prof. dr hab. Jacek Staszewski (1933–2013)

Profesor należał do grona wybitnych uczonych, a zarazem znakomych nauczycieli akademickich, organizatorów nauki oraz popularyzatorów historii. Urodził się 3 września 1933 r. w Płocku jako syn lekarza i w tym mieście przebywał wraz z rodzicami do 1940 r. Okupacyjne losy rzuciły rodzinę do Sochaczewa, gdzie ukończył szkołę podstawową. Po przeniesieniu się do Włocławka w 1945 r. kontynuował naukę w Gimnazjum i Liceum Ziemi Kujawskiej. Tu otrzymał świadectwo dojrzałości, następnie w latach 1951–1955 studiował historię na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Po ukończeniu studiów w 1955 r. rozpoczął pracę na Uczelni. Po początkowym okresie pracy nad historią ruchu robotniczego promotor prof. Witold Łukaszewicz wyznaczył mu nowe zadania związane z historią dyplomacji XVIII stulecia. Propozycja ta okazała się kluczowa dla dalszej drogi naukowej. Jacek Staszewski zajął się epoką saską, a jego kolejne artykuły i książki weryfikowały stereotypy historiograficzne na temat panowania władców z dynastii Wettynów, jak i przemian kulturowych w epoce Sarmatyzmu i Oświecenia. Co ważne, nowe tezy oparte były na rzetelnej kwerendzie źródłowej przeprowadzanej w archiwach polskich, niemieckich i francuskich. W 1965 r. ukazała się rozprawa doktorska: *Stosunki Augusta II z Kurią Rzymską w latach 1704–1706. Misja rzymska* (Toruń 1965). Planom politycznym Augusta II poświęcona została rozprawa habilitacyjna: *O miejsce w Europie. Stosunki Polski i Saksonii z Francją na przełomie XVII i XVIII wieku* (Warszawa 1973). Obie książki wyznaczały nowy standard pisania o czasach saskich. Kolejne lata przyniosły owocną kwerendę w archiwach i bibliotekach Drezna, Berlina, Rygi, Monachium. Powstały też najważniejsze z prac profesora – biografie Augusta II i Augusta III (ta ostatnia przetłumaczona została w 1996 r. w prestiżowym wydawnictwie berlińskim na język niemiecki).

Profesor Staszewski miał szczególną umiejętność przyciągania studentów i budowania wokół siebie zespołów badawczych. Na jego seminarium pojawili się uczniowie, z których wielu uzyskało doktoraty, habilitacje i tytuły profesora nauk humanistycznych. Na seminariach tych swoje rozprawy prezentowali koledzy z różnych krajów europejskich, zajmujący się historią XVIII w., by wspomnieć choćby Roberta Frosta, Karin Friedrich, Milosa Reznika, Lucia Gambacortę, Cristiana Bobicescu.

Profesor aktywnie uczestniczył w pracach na rzecz środowiska historycznego. Niemal od początku działał w Komitecie Głównym Olimpiady Historycznej. W latach 1991–1997 pełnił funkcję prezesa Polskiego Towarzystwa Historycznego. Od 1972 r. był członkiem komitetu redakcyjnego „Kwartalnika Historycznego”, od 1987 r. członkiem Komitetu Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk. Obok pracy w Polskim Towarzystwie Historycznym i Komitecie Głównym Olimpiady Historycznej był także członkiem Towarzystwa Naukowego w Toruniu, Płockiego Towarzystwa Naukowego, Włocławskiego Towarzystwa Naukowego, Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, So-

cietas Jablonoviana w Lipsku. Pełnił liczne funkcje w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika – jako prodziekan Wydziału Humanistycznego (1972–1975) oraz dyrektor Instytutu Historii i Archiwistyki (1978–1980), kierownik Studiów Doktoranckich na Wydziale Nauk Historycznych.

Wielkim sukcesem organizacyjnym były przygotowane przy jego udziale polsko-niemieckie obchody 300-lecia unii polsko-saskiej w 1997 r., m.in. dwie wystawy w Dreźnie i Warszawie „Pod jedną koroną. Kultura i sztuka w czasach unii polsko-saskiej” oraz inspirowane przez profesora spotkania historyków, historyków literatury i historyków sztuki pod nazwą „Między Barokiem a Oświeceniem”. Nie unikał też bezpośredniego zaangażowania w sprawy miasta Torunia. Sprawował przez wiele lat funkcję prezesa Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Okręgowego, członka Rady Programowej Muzeum Okręgowego w Toruniu, uczestniczył w licznych gremiach o charakterze doradczo-opiniującym, w tym Rady Prezydenta Miasta Torunia. Przez wiele lat był przewodniczącym tej Rady.

Był odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Honorowym Medalem Prezydenta Miasta Torunia „Thorunium” oraz medalem „Za zasługi położone dla rozwoju Uczelni”.

Zmarł 26 sierpnia 2013 r. W dniu 31 sierpnia 2013 r. został pochowany na cmentarzu św. Jerzego przy ul. Gałczyńskiego.

Prof. dr hab. Andrzej Bielski (1939–2013)

12 stycznia 2013 r. – w dniu swoich 74. urodzin – odszedł od nas profesor Andrzej Bielski. Urodzony w 1939 r. w Równem na Wołyniu, wyniósł z domu głęboki patriotyzm i szacunek dla tradycji tych ziem. Jego ojciec, Stanisław Bielski, po klęsce wrześniowej walczył jako oficer wywiadu strategicznego ZWZ-AK na Kresy Wschodnie i zginął w nieznanych okolicznościach. Ten fakt wpłynął na ukształtowanie osobowości Andrzeja, który – jako wielki miłośnik historii – przez całe życie dążył do poznania prawdy o losach swego ojca. Po wojnie osiedlił się w Elblągu, gdzie w 1955 r. uzyskał maturę. Następnie studiował fizykę na UMK, uzyskując magisterium w 1960 r. W tym samym roku rozpoczął pracę jako asystent w Katedrze Fizyki Doświadczalnej UMK, zajmując się pod kierunkiem prof. Aleksandra Jabłońskiego badaniami wyładowań elektrycznych w gazach. Na ich podstawie w 1968 r. uzyskał stopień doktora. Po doktoracie swoje zainteresowania naukowe skupił na problematyce dotyczącej wpływu zderzeń atomowych na fluorescencję par i gazów, biorąc udział w eksperymentach związanych z poszukiwaniem akcji laserowej w takich układach. Tymi zagadnieniami zajmował się także podczas dwuletniego (1972–1974) pobytu na stażu naukowym na Uniwersytecie w Windsor w Kanadzie.

Po powrocie do Torunia zainicjował badania nad oddziaływaniami międzyatomowymi oparte na pomiarach kształtu widm atomowych. Zaprojektował i skonstruował spektrometr interferencyjny umożliwiającą obserwacje widm

z bardzo wysoką rozdzielczością. Dzięki temu przeprowadził gruntowne badania efektów zderzeniowych w widmach neonu, których wyniki stały się podstawą jego habilitacji (rok 1979). Następnie dokonał znacznej modyfikacji pierwotnej wersji spektrometru polegającej na zastosowaniu techniki cyfrowej do pomiaru sygnału. Później z jego inicjatywy skonstruowano zupełnie nowy typ spektrometru oparty całkowicie na metodach laserowych. W ten sposób powstał unikatowy w skali światowej instrument pozwalający na precyzyjne wyznaczanie profilów linii widmowych. Przy jego pomocy powstały liczne publikacje, prace habilitacyjne, doktorskie i magisterskie.

W latach 1984–1987 Andrzej Bielski pełnił obowiązki prodziekana Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii UMK. W roku 1988 uzyskał tytuł profesora nauk fizycznych, a w roku 1992 został mianowany na stanowisko profesora zwyczajnego. Prof. Bielski był znakomitym dydaktykiem. Szczególnie wiele uwagi poświęcał pokazom doświadczeń fizycznych zarówno na wykładach uniwersyteckich, jak i w nauczaniu szkolnym. Z jego inicjatywy od wielu lat prowadzone są w Instytucie Fizyki UMK „Spotkania z Fizyką”, czyli cykle wykładów dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów ilustrowane pokazami doświadczeń fizycznych, trudnych do wykonania w warunkach szkolnych.

Oprócz prac dotyczących spektroskopii atomowej prof. Bielski zajmował się badaniami wchodzącymi w zakres historii fizyki, które obejmowały przede wszystkim prace nad przekładem z łaciny na język polski dzieła Witelona *Perspectiva* (powstałego w XIII w.), które miało ogromny wpływ na rozwój optyki, a także okulistyki w wiekach średnich i czasach nowożytnych. Postać Witelona – urodzonego około 1230 r. – pierwszego polskiego uczonego o znaczeniu międzynarodowym była w Polsce mało znana. Dlatego wielką zasługą prof. Bielskiego jest to, że zdołał on nakłonić do uczestnictwa w tych badaniach specjalistów z zakresu filologii klasycznej (prof. Witold Wróblewski) i okulistyki (dr hab. Lech Bieganowski), dzięki czemu udało się dokonać przekładu i opracowania merytorycznego oraz doprowadzić do druku ośmiu spośród dziesięciu ksiąg dzieła Witelona.

W końcu lat 80. prof. Bielski zainicjował wraz z okulistami bardzo interesujące badania interdyscyplinarne dotyczące soczewek ocznych, których celem było poznanie mechanizmu powstawania zaćmy. Prowadzono także prace dotyczące zastosowania materiałów węglowych w medycynie.

Był członkiem Rady Naukowej Instytutu Historii Nauki PAN oraz Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN. Odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej i medalem „Za zasługi położone dla rozwoju Uczelni”.

W dniu 17 stycznia 2013 r. został pochowany na Centralnym Cmentarzu Komunalnym w Toruniu.

Z naszego grona odeszli także członkowie zwyczajni Towarzystwa: Janina Huppenthal i Witold Stefański

Proszę o powstanie i uczczenie pamięci wszystkich zmarłych chwilą ciszy.

WYKŁAD PROF. DRA HAB. SZCZEPANA WIERZCHOSŁAWSKIEGO
STANISŁAW KUJOT (1845–1914), KSIĄDZ, HISTORYK, PREZES TNT

Panie, Panowie, Szanowni Państwo!

W obiegu konwencjonalnym, powszechnym, stereotypowym, okres, w którym powstało Towarzystwo Naukowe w Toruniu (TNT), to epoka wyłącznej dyskryminacji, germanizacji, często używanych jako uzasadnienie naszych kłopotów w przyszłości, w niepodległym już państwie.

Nasze toruńskie Towarzystwo Naukowe powstało legalnie, pod zaborem, w 1875 r., i dzięki takim postaciom jak jego pierwszy prezes Ignacy Łyskowski, kolejny – dr Leon Szuman, a zwłaszcza ks. Stanisław Kujot i ich następcy, możemy korzystać z tamtejszej inicjatywy i realizować naukową działalność. Spotykać się dzisiaj.

Pozwolicie zatem Państwo, że z racji czasowego reżimu będę trzymał się mojej własnej, acz pisemnej wersji naświetlenia sylwetki ks. Kujota.

Urodził się 13 XI 1845 r. w Kiełpinie pod Tucholą, zmarł 5 XII 1914 r. o 6 rano, w wieku 69 lat, w Grzybnie, w powiecie chełmińskim. Pochowany został na tamtejszym cmentarzu 9 XII 1914 r., a więc w bieżącym roku przypada 100-lecie jego śmierci.

Był najstarszym z siedmiorga dzieci nauczyciela wiejskiego Piotra i Barbary z Osowickich. W 1861 r. rozpoczął naukę w gimnazjum chojnickim, a od 1863 r. kontynuował ją w gimnazjum chełmińskim, otrzymując od 1 I 1862 r. stypendium polskiego Towarzystwa Pomocy Naukowej (TPN) w Chełmnie, w wysokości 18 – 24 talarów rocznie.

Po maturze, w sierpniu 1865 r. wstąpił do seminarium duchownego w Pelplinie, w maju 1868 r. za namową ówczesnego biskupa chełmińskiego Jana Nepomucena Marwicza udał się na studia teologiczne i filozoficzne w Akademii Teologiczno-Filozoficznej w Monasterze (Münster), a od 1869 r. przez kolejne trzy semestry studiował historię w uniwersytecie berlińskim, słuchając m.in. takich sław jak Leopold Ranke i Johann Droysen, co niewątpliwie zapewniło mu dobre przygotowanie do naukowego uprawiania historii.

W czasie wielkanocnych wakacji 17 IV 1870 r. otrzymał w Pelplinie święcenia kapłańskie. Po studiach w Berlinie udał się ponownie do Monasteru, by przez dwa semestry słuchać wykładów filozoficznych. Tam 27 I 1872 r. złożył państwowy egzamin na etatowego profesora gimnazjalnego.

W trakcie studiów w Monasterze był członkiem, a przez jeden semestr przewodniczącym tamtejszego Towarzystwa Naukowego Polaków, którego celem było doskonalenie języka polskiego.

Korzystał ze stypendium TPN w wysokości 60 talarów rocznie, co obliowało go do przygotowania dwóch pisemnych prac w języku polskim, sprawdzanych przez specjalną komisję. Jedną z takich prac, nt. panowania Stefana Batorego, oceniono jako niedostateczną, późniejsze były dobre. Prawdopodobnie już wtedy S. Kujot wykazywał polemiczny temperament i być może jego wywody nie trafiały w gusta jury TPN.

Po powrocie ze studiów otrzymał posadę wikarego w Gniewie, niedaleko Pelplina, co zapewne sprzyjało samodzielnym próbom naukowym. Z tego czasu zachowała się prośba Kujota do Biblioteki Kórnickiej o wypożyczenie źródeł.

Jesienią 1872 r. powołany został na nauczyciela w gimnazjum biskupim w Pelplinie, zwanym Collegium Marianum, nauczając do kwietnia 1893 r. historii powszechnej i historii literatury polskiej. Bardzo poważnie traktował swoje obowiązki dydaktyczne – starannie przygotowywał się do zajęć, niejednokrotnie kupował książki dla potrzeb wychowanków.

Odwieczając się za udzielane mu stypendium był aktywnym członkiem TPN, gdzie pełnił w latach 1874-1876 funkcję kasjera i sekretarza Komitetu dla Szkół Elementarnych, a także służył pomocą Bibliotece Obywatelstwa Ziemi Pomorskiej.

Próbował uprawiać powieściopisarstwo, a także już wtedy pojawiły się jego pierwsze prace historyczne. Narzekał jednak, że poważnie traktowana dydaktyka absorbuje go nadmiernie i nie ma wiele czasu na twórczość naukową.

Nawiązał wówczas kontakt z uczonymi polskimi, przede wszystkim z dr. Wojciechem Kętrzyńskim – pracownikiem Zakładu im. Ossolińskich we Lwowie, od 1878 r. jego dyrektorem, a także z dr. Zygmuntem Celichowskim – dyrektorem Biblioteki Kórnickiej.

Od początków istnienia Towarzystwa Naukowego w Toruniu (1875) Kujot był wiceprezesem Wydziału Historyczno-Archeologicznego, ale w zasadzie to on nim kierował, mimo że oficjalnie do swojej śmierci w 1878 r. prezesem był Zygmunt Działowski, a potem do 1884 r. Adam hrabia Sierakowski z Waplewa. Ten ostatni był mecenasem Kujota, który korzystał z pomocy hrabiego i jego żony Marii z Potockich. Między innymi z ich inicjatywy Władysław Czartoryski wyasygnował 300 marek na konkurs ogłoszony przez TNT na pracę o Toruniu. Wpłynęła jedna – Kujota – i wygrała.

Koneksje Sierakowskiego i подарowane przez niego 200 marek ułatwiły w 1880 r. nauczycielowi z Pelplina udział w zjeździe historycznym w Krakowie (był tam razem z Michałem Sczanieckim jako przedstawiciele TNT), gdzie zetknął się ze znanymi historykami, co ułatwiło mu uzyskanie w 1884 r. członkostwa Komisji Historycznej Akademii Umiejętności. Natomiast z inspiracji

Z. Celichowskiego, w 1892 r. wybrano Kujota na członka Wydziału Historycznego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

W Waplewie u Sierakowskich przebywał też często dla poratowania zdrowia, bo od 1874 r. chorował na gruźlicę, wówczas nieuleczalną. Sierakowski cierpiał także na „chorobę piersiową”. To ona uniemożliwiła Kujotowi kontynuowanie pracy dydaktycznej, była przyczyną opuszczenia w kwietniu 1893 r. Pelplina i objęcia funkcji proboszcza w wiejskiej parafii, w Grzybnie. Nie zapomniał jednak o pracy naukowej, a nawet snuł plany pójścia na emeryturę, udania się do Krakowa, aby tam w zaciszu bibliotek popracować.

Co temu zamiarowi przeszkodziło? Do ks. Kujota aktywnie zaangażowanego w działalność TNT, które w tym czasie przeżywało ostry kryzys, zwrócili się członkowie zarządu na czele z kasjerem Michałem Szczanieckim – dziedzicem Nawry – z propozycją objęcia prezesury.

Rok 1897 to cezura w życiu Kujota i w egzystencji TNT. Nowy prezes przyciągnął do Towarzystwa duchownych i rozpoczął naukowy etap działalności tej instytucji. Silną ręką kierował tą organizacją. Decydował nie tylko o kierunkach działania, ale zarządzał nawet w sprawach drugo- i trzeciorzędnych. Plebania w Grzybnie stała się centrum kierowania TNT, a Kujot człowiekiem symbolizującym tę instytucję.

Doceniał członków płacących składki, ale nie interesowały go ich postulaty zgłaszane na walnych zebraniach. Większość z nich nie pojmowała zresztą zasadniczego celu Towarzystwa i nie miała pojęcia o pracy naukowej. Towarzystwo Naukowe to nie sejmik – twierdził Kujot.

Zgodnie ze swoją koncepcją, głównym zadaniem uczynił sprawy wydawnicze. Po 13-letniej przerwie, w 1897 r., ukazał się 4 tom „Roczników TNT”, w którym Kujot jako Nadmorski razem z Józefem Łęgowskim zamieścili *Bibliografię zachodnio-pruską z lat 1895–1897*, która stała się częścią składową kolejnych „Roczników”. Wśród autorów byli miejscowi historycy – czyli księża i nauczyciele gimnazjalni. Następne zaś tomy zasilone zostały rozprawami zamiejscowych historyków, jednak z tematyką dotyczącą ziemi chełmińskiej.

Od 9 tomu pojawiały się w „Rocznikach” prawie wyłącznie prace samego Kujota, m.in. *Dzieje Prus Królewskich*, które ukazały się w większości pośmiertnie, obejmując tomy 20-25 i 29-31.

W 1897 r. zapoczątkowana została też seria wydawnicza „Fontes” zawierająca publikacje źródeł. Pierwsze trzy tomy – wizytacje biskupa kujawskiego Rozrażewskiego – wydał Kujot, a kolejne jego uczniowie i klerycy pelplińscy.

Ostatnim wydawnictwem, zapoczątkowanym za prezesury ks. Kujota, były „Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu”, wychodzące pod jego redakcją od 1908 r. Miały one pryncypalny charakter i z obecnymi mają wspólne tylko pewne elementy, m.in. zamieszczanie recenzji. Przyczynki w nich publikowane nie miały przekraczać 3 stron druku, czego jednak w praktyce nie prze-

strzegano. Uwzględniały także tematykę etnograficzną i językoznawstwo oraz zawierały kronikę TNT.

W 1911 r. obok funkcji prezesa i redaktora Kujot przejął także po swoim wikarym i bliskim współpracowniku ks. Kazimierzu Chmieleckim funkcję skarbnika. W tym miejscu należy podkreślić rolę wikarych w Grzybnie (Tomasza Goska, Antoniego Bielskiego i in.), którzy nie tylko wyręczali poważnie chorego proboszcza w posługach duszpasterskich, lecz także stanowili grono najbliższych współpracowników i pośredników między Grzybnem i Toruniem. I w tym przypadku funkcję kasjera faktycznie sprawował kolejny wikary, ks. Cyryl Karczyński.

W okresie swej prezesury Kujot zrealizował w pełni swój główny cel, czyli efektywne i świadome prowadzenie badań historycznych, dotyczących przede wszystkim Pomorza Gdańskiego i ziemi chełmińskiej. Cel ten realizował i jako prezes TNT, i jako najpoważniejszy ówczesny polski badacz przeszłości tego regionu. Obydwa pola aktywności – naukowa i organizacyjna – wzajemnie się ze sobą u niego spletały i uzupełniały.

Omówienie bardzo zróżnicowanego pod względem wartości naukowej, form i problematyki badawczej dorobku naukowego ks. Kujota, obejmującego kilka tysięcy stron druku, wymagałoby napisania książki, spróbuję więc tylko bardzo krótko zasygnalizować zasadnicze wątki.

Przede wszystkim, jak wspominałem, interesowała go historia Pomorza Gdańskiego, i tu wymienić należy jego największe dzieło *Dzieje Prus Królewskich*. Poczesne miejsce w jego dorobku zajmuje historia Kościoła z wiodącą pracą pt. *Kto założył parafie w dzisiejszej diecezji chełmińskiej*, poza tym historia wojskowości, m.in. rozprawa *Rok 1410. Wojna*. Swoje studium pt. *Najnowsze prace Dr. W. Kętrzyńskiego* (1905) poświęcił krytyce źródeł dyplomatycznych i narracyjnych (kroniki Piotra z Dusburga). Publikował też przyczynki z zakresu językoznawstwa i toponomastyki. Są w jego bibliografii prace o tematyce politycznej, osadniczej, ustrojowej, nie brak też prac z zakresu historii sztuki. Ten różnorodny dorobek wzbogacają wydawnictwa źródłowe, przede wszystkim wspomniane już wizytacje biskupa Rozrażewskiego.

Kujot był historykiem zaangażowanym w swoją pracę, o zacięciu polemicznym, o wyraźnie zarysowanych poglądach społecznych, narodowych i religijnych. Znaczący jego prac naukowych twierdzą, iż poglądy te wywierały wpływ na jego ustalenia i oceny faktów oraz procesów historycznych. Widzą tendencyjność w opisie, ale usprawiedliwiają, że „nigdy nie naruszał prawdy w sposób świadomy”, „nie zdawał sobie sprawy”, etc.

Nie jestem pewien, czy jest to usprawiedliwienie, choć może go tłumaczyć uprawianie historii poza ośrodkiem akademickim, brak możliwości dyskusji, bo przecież pisał w Grzybnie i wydawał w TNT, któremu prezesował.

Charakter i poglądy Kujota ujawniły się także na arenie politycznej, o czym biografowie nie wspominają. Polacy jako obywatele ówczesnego Cesarstwa

Niemieckiego mieli prawa wyborcze do jego parlamentu, a także do sejmu pruskiego. Korzystali z tego, wybierając polskie komitety wyborcze, w których rejdowodzili ziemianie i duchowni, i to oni decydowali, kto zostanie kandydatem na parlamentarzystę.

Na początku XX stulecia obok tych dwóch warstw pojawiła się świeżo wykształcona inteligencja świecka – redaktorzy, lekarze, adwokaci, z reguły ludzie młodszej generacji, którym nie odpowiadał monopol starszyny ziemiańskoduchownej. Sytuacja się zmieniała, a elity nie. Pilnowały swej pozycji, jak wówczas twierdzono – dachu, zapominając o fundamentach.

W 1903 r. jako kandydat na posła pojawił się Wiktor Kulerski, wydawca i redaktor „Gazety Grudziądzkiej”, o najwyższym nakładzie z wszystkich – nie tylko polskich – gazet (w 1912 r. aż około 130 tys.).

Był to jednak człowiek spoza układu. Ponadto konkurował z potentatem ziemskim Stanisławem Sikorskim i księdzem Franciszkiem Odrowskim. Zyskiwał najwyższe poparcie delegatów powiatowych, ale przewodniczący Prowincjonalnego Komitetu Wyborczego, ks. Antoni Wolszlegier, nie uznawał tych wyników. Zaczęła się wyborcza rywalizacja obydwu stron – starych i młodych.

Zabrał wówczas głos także ks. Kujot, publikując w odcinkach w pelplińskim „Pielgrzymie” pamflet na Kulerskiego, ostatecznie wydany w postaci broszury pt. *Pan Wiktor Kulerski jako kandydat na posła*.

Przyznam, iż czytając jej tekst zauważyłem spore podobieństwo do stylu niektórych dzisiejszych politycznych szermierzy. Zarzucał bowiem Kulerskiemu przesadną dbałość o elegancję – wytykał jedwabny cylinder, czamarę podszytą jedwabiem, dbałość o sylwetkę i wystylizowane ruchy. Twierdził, że Kulerski uprawia komedianstwo, jest łgarzem, a jego religijność to pozerstwo, natomiast wyborcy Kulerskiego „popsuli sobie rozum i dają się użyć do krzyżczenia »panie Kulerski chcemy«. Pan Kulerski człowiek ciasnej głowy – pisał Kujot – nic dobrego nie działał w społeczeństwie”, a budując swoje zakłady prasowe zatrudnił „budowniczego innowiercę i architekta różnowiercę”. To tylko niektóre zarzuty.

Kulerski kandydował w okręgu grudziądzko-brodnickim, gdzie przeważali Niemcy, a Polacy mieli niewielkie szanse – jednak w I turze wygrał (otrzymał 12 499 głosów, przeciwnik narodowy liberał Sieg – 12 282), ale nie uzyskał bezwzględnej większości. W II turze otrzymał o 421 głosów mniej niż niemiecki rywal (13 024, Sieg 13 605).

Cisnie się pytanie. Czy wygrana Niemca nie była przypadkiem zasługą m.in. Kujota przeciwnego Kulerskiemu? Kulerski otrzymał mandat w okręgu chojnicko-tucholskim, gdzie odbyły się wybory uzupełniające w związku z rezygnacją z funkcji Leona Czarlińskiego (otrzymał już mandat w okręgu szubińsko-wyrzyskim). Pokonał tam swego rywala ziemianina Sikorskiego dwukrotną przewagą uzyskanych głosów (Kulerski – 6094, Sikorski – 2959 głosów). Świadczyło to, że polscy wyborcy mieli już swoje zdanie, inne niż ówczesne elity.

Te fakty, jak i broszura Kujota, dowodzą jednak jego zainteresowania także problemami współczesnego życia politycznego Polaków, świadczą też o randze prezesa TNT, którego autorytet starano się wykorzystać w walce wyborczej.

Ks. Kujot był indywidualistą, ale mimo to udało mu się skupić w samym TNT i wokół niego grono znakomitych ludzi, kolegów, współpracowników, mecenasów, którzy wspomagali go w inicjatywach i dopingowali do aktywności naukowej.

Wspominałem już o Adamie Sierakowskim z Waplewa i Zygmuncie Celi-chowskim z Kórnika, dostarczających księdzu m.in. dzieł historycznych i wydawnictw źródłowych. Sierakowskiemu, a zwłaszcza koledze ze studiów w Monasterze, profesorowi teologii i rektorowi UJ, księdzu Władysławowi Chotkowskiemu, zawdzięczał Kujot otrzymanie w 1900 r. na tej uczelni doktoratu honoris causa teologii, choć jeszcze wtedy jego twórczość nie była tak znaczna, zwłaszcza z zakresu teologii.

Doniosłą rolę odegrała długotrwała (od 1872 r.) znajomość ze wspomnianym już dr. Wojciechem Kętrzyńskim, u którego proboszcz z Grzybna zasięgał rad naukowych i wskazówek w sprawie wydawnictw.

Bliskim jego współpracownikiem i przyjacielem byli księża: Hieronim Gołębiwski, proboszcz szynwałdzki, a także pochodzący z regionu Konstany Kościński, Józef Łęgowski, Antoni Neubauer, Kazimierz Chmielecki i inni.

W najbliższym otoczeniu ówczesnego prezesa TNT znaleźli się księża: Brunon Czapla, Paweł Czaplewski, Alfons Mańkowski (późniejszy prezesi TNT) oraz członkowie zarządu – M. Szaniecki, ziemianin z Nawry, i dr Otton Steinborn, lekarz z Torunia.

Wśród kręgu zwanego niekiedy „szkołą Kujota” znaleźli się dawni jego uczniowie z Collegium Marianum, później klerycy seminarium i księża oraz uczniowie innych, m.in. ks. Czapli. Zaczynając od kopistów stawali się samodzielnymi wydawcami materiałów źródłowych lub autorami rozpraw.

Z ich pomocą Kujot realizował bardzo szeroko zakrojony plan badań naukowych nad przeszłością Pomorza Gdańskiego i ziem przyległych.

Należy z całym naciskiem podkreślić, że wyżej wymienione pola aktywności (a w latach 1898–1900 także funkcję dziekana chełmińskiego) realizował człowiek, który w 29 roku życia zapadł na nieuleczalną wówczas chorobę, uniemożliwiającą mu prowadzenie dydaktyki, utrudniającą egzystencję i twórczość naukową, i z którą przez 40 lat walczył.

Na początku pobytu w Grzybnie odbywał jeszcze rzadkie podróże, także w celach leczniczych, ale od 1903 r. był, jak sam pisał, coraz bardziej przywiązany do krzesła i łóżka, a od 1906 r. nie wychodził z plebanii. Miał trudności w mówieniu, więc z rozmówcą porozumiewał się pisemnie. Mimo to nie zaniechał swej aktywności nawet w ostatnich miesiącach życia. Wykazał olbrzymi hart ducha i umysłu, pasję twórczą i organizacyjną.

Reaktywując Towarzystwo, stworzył organizację o szerokiej bazie członkowskiej (liczyło wówczas 600-800 członków). W myśl realizowanej koncepcji działalności, już w 1906 r. wyznaczył na swego następcę na stanowisku prezesa pelplińskiego profesora ks. Brunona Czapłę. Swoim testamentem zasilił bibliotekę księgozbiorem złożonym z 800 woluminów.

Szanowni Państwo!

Zasługi księdza Kujota jako historyka tkwią nie tylko w bogatym i różnorodnym oraz o rozmaitej wartości dorobku naukowym, ale także w stworzeniu środowiska historyków zajmujących się dziejami Pomorza Gdańskiego i ziemi chełmińskiej.

Umiejętności naukowe i talent organizatorski, a nawet apodyktyczność proboszcza z Grzybna, przy jego bezinteresownym i głębokim zaangażowaniu w sprawy TNT, podniosło je z marazmu i doprowadziło do wzrostu jego znaczenia.

Udało mu się również ukształtować kontynuatorów swojego dzieła, dzięki czemu Towarzystwo Naukowe w Toruniu, w roku 100-lecia jego śmierci, nadal prowadzi działalność w wytyczonym przez niego kierunku.

Dziękuję Państwu za uwagę.

PROTOKÓŁ
WALNEGO ZGROMADZENIA CZŁONKÓW
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU
W DNIU 24 LUTEGO 2014 ROKU

Porządek obrad

Część I – publiczna

1. Zagajenie i omówienie działalności Towarzystwa w roku 2013 – prof. dr hab. Jan Kopcewicz, prezes TNT.

2. Publiczny wykład naukowy – prof. dr hab. Szczepan Wierzchostawski: „Stanisław Kujot (1845–1914), ksiądz, historyk, prezes TNT”.

Ad 1. Prof. dr hab. Jan Kopcewicz, prezes TNT, przedstawił działalność Towarzystwa w roku 2013. Podkreślił takie czynniki jak: zorganizowanie czterech konferencji naukowych, wykłady popularnonaukowe z cyklu „Rola i miejsce uczonych i nauki we współczesnym świecie”, udział w Roku Dziedzictwa Kopernikańskiego, konkurs im. Konrada i Marty Górskich, realizacja dziewięciu projektów badawczych, wydanie drukiem czternastu pozycji. Przedstawił również sylwetki czterech członków zmarłych w roku 2013.

Ad 2. Prof. dr hab. Szczepan Wierzchosławski wygłosił wykład na temat *Stanisław Kujot (1845–1914), ksiądz, historyk, prezes TNT*.

Część II – administracyjna

3. Wybór Prezydium Zgromadzenia.
4. Przyjęcie protokołu z poprzedniego Walnego Zgromadzenia.
5. Sprawozdanie Zarządu za rok 2013.
6. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
7. Dyskusja nad sprawozdaniami i podjęcie uchwały w sprawie absolutorium dla Zarządu.
8. Ogłoszenie nazwisk nowych członków Towarzystwa.
9. Ustalenie wysokości składek członkowskich na rok 2014.
10. Wolne wnioski i zakończenie.

Ad 3. Na przewodniczącego zebrania został zaproponowany prof. dr hab. Waldemar Rozynekowski, a na sekretarza dr hab. Waldemar Chorążyczewski, prof. UMK. Obaj zostali wybrani przez aklamację. Do Komisji Skrutacyjnej prof. Waldemar Rozynekowski zaproponował dra hab. Piotra Olińskiego jako przewodniczącego i mgra Witolda Konopkę jako członka. Obaj zostali wybrani jednogłośnie.

Ad 4. Protokół poprzedniego Walnego Zgromadzenia został przyjęty bez dyskusji jednogłośnie w głosowaniu jawnym.

Ad 5. Prof. dr hab. Roman Czaja przedstawił sprawozdanie Zarządu TNT za rok 2013 oraz sprawozdanie finansowe Zarządu TNT za rok 2013 w zastępstwie nieobecnego skarbnika TNT prof. dra hab. Mirosława Bochenka.

Ad 6. Prof. dr hab. Danuta Janicka przedstawiła sprawozdanie Komisji Rewizyjnej. Rozpoczynając dyskusję prof. dr hab. Jerzy Dygdała zaproponował wyprzedaż zalegających nakładów wydawnictw, a jeśli ta się nie powiedzie, oddać je na przemiał. W przyszłości należałoby zmniejszyć nakład do 50 egzemplarzy, a jeśli byłoby zapotrzebowanie można by dodrukować więcej. Prof. dr hab. Roman Czaja odpowiedział, że nakłady publikacji są teraz racjonalnie planowane, problem jednak pozostaje z przeszacowanymi dawniejszymi nakładami. Zapasy pochodzą z lat 70. i 80. Zainteresowanie nimi jest znikome, nawet przy cenie 1 złotówki za egzemplarz. Prof. dr hab. Janusz Małłek zadał pytania: Kto korzysta z Biblioteki i Archiwum Konrada Górskiego. Co mówi o tym testament Konrada Górskiego? Może należałoby oddać zbiory w depozyt Collegium Maius, żeby zwiększyć stopień ich wykorzystania. Dr hab. Krzysztof Kopiński wyjaśnił, że Biblioteka i Archiwum Konrada Górskiego są dofinansowywane cyklicznie przez Urząd Miejski, dlatego znajdują się w TNT. Prof. dr hab. Janusz Małłek powtórzył jednak, że nie jest ważne miejsce przechowywania, lecz korzystanie ze zbiorów. Prof. dr hab. Jan Kopcewicz wyjaśnił, że te-

stament Konrada Górskiego wyraźnie zapisuje zbiory TNT. Ważne jednak jest, by dotarły do zainteresowanych. Trzeba się zastanowić nad jakimś rozwiązaniem. Priorytetem jest dostępność zbiorów. W tej chwili wykorzystanie jest nieznaczne. Prof. Waldemar Rozyrkowski zauważył, że w warunkach, gdy likwiduje się na UMK biblioteki wydziałowe są niewielkie szanse na przeniesienie zbiorów Konrada Górskiego do Collegium Maius.

Ad 7. Walne Zgromadzenie w głosowaniu jawnym jednomyślnie udzieliło Zarządowi absolutorium.

Ad 8. Przewodniczący Zgromadzenia odczytał listę 28 nowych członków TNT, przyjętych w roku 2013.

Ad 9. Prof. Waldemar Rozyrkowski w imieniu Zarządu TNT zaproponował składkę członkowską na rok 2014 w wysokości 40 zł. W głosowaniu jawnym propozycja została przyjęta jednogłośnie.

Ad 10. Prof. dr hab. Andrzej Tomczak zauważył, że do dziejów TNT zachowuje się mało źródeł ikonograficznych. Należy dbać o obsługę fotograficzną konferencji, sesji, a także walnych zebrań. Prof. dr hab. Waldemar Rozyrkowski zwrócił się do dyrektora Biura TNT, aby w przyszłości zadbał o obsługę fotograficzną imprez organizowanych przez Towarzystwo.

Prof. dr hab. Jan Kopcewicz zamknął zebranie, dziękując przewodniczącemu za prowadzenie obrad.

Sekretarz
Walnego Zgromadzenia

Przewodniczący
Walnego Zgromadzenia

(-) *Dr hab. Waldemar Chorążyczewski, prof. UMK* (-) *Prof. dr hab. Waldemar Rozyrkowski*

S P R A W O Z D A N I E Z CZYNNOŚCI TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU ZA ROK 2013

I. Członkowie

Na koniec 2013 r. Towarzystwo Naukowe w Toruniu liczyło 459 członków, w tym 177 członków wydziałów i 282 członków zwyczajnych oraz jednego członka wspierającego – Fundację na Rzecz Nauki Polskiej. Dwie osoby miały tytuł członka honorowego.

Skład ilościowy wydziałów	Członkowie		
	miejscowi	zamiejscowi	razem
Wydział I – Nauk Historycznych	48	6	54
Wydział II – Filologiczno-Filozoficzny	34	6	40

Wydział III – Matematyczno-Przyrodniczy	36	4	40
Wydział IV – Nauk Prawnych, Społecznych i Ekonomicznych	23	4	27
Wydział V – Teologiczny	16	–	16
Razem:	157	20	177

II. Walne Zgromadzenie

Dnia 24 lutego 2014 r. odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Sprawozdawcze Towarzystwa Naukowego w Toruniu, na którym dokonano oceny działalności Towarzystwa w 2013 r.

III. Komisja Rewizyjna

W 2013 r. Komisja działała w następującym składzie: prof. dr hab. Danuta Janicka, prof. dr hab. Janusz Małek, ks. prof. dr hab. Dariusz Zagórski. Komisja odbyła posiedzenie w dniu 20 II 2014 r., na którym dokonała przewidzianej statutem kontroli działalności merytorycznej i finansowej Towarzystwa w okresie od 1 I 2013 r. do 31 XII 2013 r.

IV. Zarząd TNT

Rok 2013 był drugim rokiem pracy Zarządu w kadencji 2012–2014. Zarząd działał w następującym składzie: prof. dr hab. Jan Kopcewicz – prezes, prof. dr hab. Janusz Tandecki – wiceprezes, prof. dr hab. Roman Czaja – sekretarz generalny, prof. dr hab. Mirosław Bochenek – skarbnik, prof. dr hab. Władysław Sawrycki – redaktor naczelny, prof. dr hab. Waldemar Rozykowski – przewodniczący Wydziału I, prof. dr hab. Bogdan Burdziej – przewodniczący Wydziału II, prof. dr hab. Waldemar Jędrzejczyk – przewodniczący Wydziału III, prof. dr hab. Tomasz Justyński – przewodniczący Wydziału IV, ks. prof. dr hab. Jan Perszon – przewodniczący Wydziału V, prof. dr hab. Zbigniew Naworski, prof. dr hab. Andrzej Radziwiński i prof. dr hab. Jacek Wijaczka – członkowie Zarządu. W okresie sprawozdawczym odbyło się pięć posiedzeń Zarządu: 28 I, 18 III, 20 VI, 14 X i 16 XII.

V. Redakcja Naczelna Wydawnictw TNT

W skład Redakcji Naczelnej wchodziło: prof. dr hab. Władysław Sawrycki – redaktor naczelny, prof. dr hab. Marian Arszyński – przedstawiciel Wydziału I, prof. dr hab. Witold Wróblewski – przedstawiciel Wydziału II, dr hab. n. med. Lech Bieganowski – przedstawiciel Wydziału III, prof. dr hab. Eugeniusz Ochendowski – przedstawiciel Wydziału IV.

VI. Wydziały

Wydział I – Nauk Historycznych. Przewodniczącym Wydziału był prof. dr hab. Waldemar Rozyński, zastępcą prof. dr hab. Andrzej Kola, a sekretarzem dr hab. Waldemar Chorążyczewski. Wydział odbył trzy posiedzenia naukowe: 28 I, 8 IV i 22 IV.

1. Komisja Historyczna zawiesiła czasowo swoją działalność.

2. Komisja Przyjaciół Pamiętnikarstwa. Przewodnicząca mgr Krystyna Łakomska, sekretarz Maria Pancierzyńska. Komisja odbyła pięć posiedzeń w dniach 14 II, 17 V, 20 VI, 24 X i 20 XI. Celem Komisji jest zbieranie, opracowywanie i udostępnianie pamiętników, wspomnień i fotografii z myślą o przyszłych pokoleniach.

3. Komitet Wydawniczy Wydziału Nauk Historycznych TNT. Komitet działał w składzie: prof. dr hab. Jerzy Dygdała, prof. dr hab. Andrzej Kola, prof. dr hab. Ryszard Kozłowski.

4. Komitet Redakcyjny „Zapisek Historycznych”. Przewodniczącym Komitetu był prof. dr hab. Bogusław Dybaś, zastępcą redaktora prof. dr hab. Roman Czaja, członkami zaś: dr hab. Tomasz Kempa, prof. dr hab. Przemysław Olstowski, prof. dr hab. Magdalena Niedzielska, prof. dr hab. Mariusz Wołos. Sekretarzami Redakcji byli: mgr Katarzyna Minczykowska, dr Paweł A. Jeziorowski. Rada Redakcyjna „Zapisek Historycznych” działała pod przewodnictwem prof. dra hab. Mieczysława Wojciechowskiego. Członkowie: Karola Ciesielska, Jerzy Dygdała, Karin Friedrich, Rolf Hammel-Kiesow, Grzegorz Jasiński, Edmund Kizik, Janusz Małłek, Ilgvars Misāns, Michael G. Müller, Alvydas Nikžentaitis, Stanisław Salmonowicz, Jürgen Sarnowsky, Jacek Staszewski, Janusz Tandecki, Kazimierz Wajda, Edward Włodarczyk.

W 2013 r. ukazały się następujące numery „Zapisek Historycznych”: t. 78, z. 1, 2, 3, 4 i „Bibliografia Pomorza Wschodniego i Zachodniego oraz krajów regionu Bałtyku za rok 2011”.

Wydział II – Filologiczno-Filozoficzny. Przewodniczącym Wydziału był prof. dr hab. Bogdan Burdziej, sekretarzem dr hab. Radosław Sioma. Wydział odbył jedno posiedzenie w dniu 17 IV. Do druku zgłoszono 3 prace.

1. Komisja Filologiczna. Przewodniczącym Komisji był prof. dr hab. Bogdan Burdziej, sekretarzem dr Joanna Kamper-Warejko.

2. Komisja Filozoficzna. Przewodniczącym Komisji był prof. dr hab. Włodzimierz Tyburski, a sekretarzem ks. dr Mirosław Michalski.

3. Komisja Bibliografii i Bibliotekoznawstwa. Przewodniczącą Komisji była prof. dr hab. Ewa Głowacka, zastępcą przewodniczącego dr Wanda Ciszewska, a sekretarzem dr Małgorzata Kowalska.

4. Komisja Historii Sztuki i Konserwatorstwa. Przewodniczącą Komisji była prof. dr hab. Elżbieta Pilecka, sekretarzem dr Juliusz Raczkowski.

5. Komitet Redakcyjny „Prac Wydziału Filologiczno-Filozoficznego”. Przewodniczącym był prof. dr hab. Marian Szarmach, członkami: prof. dr hab. Krystyna Jakowska, prof. dr hab. Krystyna Kallas, dr hab. Michał Woźniak.

Wydział III – Matematyczno-Przyrodniczy. Przewodniczącym Wydziału był prof. dr hab. n. med. Waldemar Jędrzejczyk, a sekretarzem prof. dr hab. Rajmund Przybylak. Wydział odbył jedno posiedzenie naukowe i administracyjne w dniu 17 XII.

1. Komisja Astronomiczna – w zawieszeniu.

2. Komisja Nauk Biologicznych pracowała w składzie: przewodnicząca dr hab. Bogdana Wilczyńska (prof. UMK), zastępca przewodniczącego prof. dr hab. Michał Caputa. Komisja odbyła pięć posiedzeń naukowych i jedno (w dniu 23 I) posiedzenie administracyjne.

3. Komisja Geograficzno-Geologiczna pracowała pod kierunkiem prof. dra hab. Leona Andrzejewskiego, sekretarzem był dr Roman Rudnicki. Komisja odbyła osiem posiedzeń naukowych.

4. Komisja Nauk Medycznych – od 14 IV Wydział VI – Medyczny.

5. Komitet Redakcyjny „Studia Societatis Scientiarum Torunensis”. Przewodniczącym Komitetu był dr hab. n. med. Lech Bieganowski, członkami: prof. dr hab. Leon Andrzejewski i prof. dr hab. Rajmund Przybylak, sekretarzem dr Roman Rudnicki.

Wydział IV – Nauk Prawnych, Społecznych i Ekonomicznych. Wydział pracował pod kierunkiem prof. dra hab. Tomasza Justyńskiego. Zastępcą był prof. dr hab. Zbigniew Witkowski, sekretarzem zaś prof. dr hab. Bartosz Rakoczy.

1. Komitet Redakcyjny „Studia Iuridica”. Przewodniczącym był prof. dr hab. Jan Głuchowski, a członkiem prof. dr hab. Eugeniusz Ochendowski.

2. Komisja Ekonomiczna pracowała pod kierunkiem prof. dra hab. Mirosława Bochenka. Sekretarzem była dr Agata Kubiczek.

Wydział V – Teologiczny. Przewodniczącym Wydziału był ks. prof. dr hab. Jan Perszon, zastępcą przewodniczącego ks. prof. dr hab. Mirosław Mróz, a sekretarzem prof. dr hab. Dariusz Kotecki. Wydział odbył jedno posiedzenie naukowe dnia 14 XI.

Wydział VI – Medyczny. Przewodniczącym Wydziału był prof. dr hab. med. Marek Jackowski, a sekretarzem lek. Piotr Sawrycki. Wydział odbył dwa posiedzenia: jedno naukowe (18 IX) i jedno administracyjne (14 IV).

VII. Konferencje naukowe i popularyzacja nauki

W roku 2013 Towarzystwo organizowało lub współorganizowało:

21–22 czerwca 2013 r. II Interdyscyplinarna Konferencja Młodych Badaczy „Od miłości do nienawiści, od zachwyty do pogardy. Emocje w życiu mieszkańców miast od starożytności do końca XIX wieku” (UMK, TNT)

26–29 września 2013 r. XVII międzynarodowa konferencja naukowa z cyklu Ordines Militares. Colloquia Torunensia Historica pt. „Bracia zakonów rycerskich w społecznych, religijnych i politycznych powiązaniach w średniowieczu i epoce wczesnonowożytnej” (współorganizacja: UMK, Uniwersytet w Hamburgu, TNT)

5 października 2013 r. „750 rocznica fundacji dominikanów toruńskich” (współorganizacja: IHIA UMK, TNT)

4–5 listopada 2013 r. tradycyjnie z władzami Torunia, UMK oraz Kurię Diecezjalną w Toruniu kolejną sesję Colloquia Torunensia pt. „Prawda i uczciwość w sferze publicznej”.

Konkurs o nagrodę im. Konrada i Marty Górskich

W 2013 r. zakończono XIII edycję konkursu o nagrodę im. Konrada i Marty Górskich (za lata 2011–2012). Dnia 18 grudnia 2013 r. nastąpiło uroczyste wręczenie nagród laureatom. Organizatorem był przewodniczący Wydziału II prof. dr hab. Bogdan Burdziej. W skład jury wchodził: prof. dr hab. Grażyna Hal-kiewicz-Sojak, dr hab. Hanna Ratuszna, prof. dr hab. Bogdan Burdziej – przewodniczący.

Laureatami zostali:

I Nagroda – dr Dawid Maria Osiński (UW), *Aleksander Świętochowski w poszukiwaniu formy. Biografia myśli*, promotor: prof. dr hab. Ewa Paczoska, UW.

II Nagroda – dr Magdalena Śniedziewska (UAM), *Polska literatura powojenna wobec malarstwa holenderskiego złotego wieku*, promotor: dr hab. Agata Stankowska-Kozera, prof. UAM.

III Nagroda – dr Maciej Junkiert (UAM), *Grecja i jej historia w twórczości Cypriana Norwida*, promotor: prof. dr hab. Krzysztof Trybuś (UAM).

Wyróżnienia:

dr Marcin Bajko (UwB), *Heroiczna apokalipsa. W kręgu idei i wyobraźni Tadeusza Micińskiego*, promotor: prof. dr hab. Jarosław Ławski;

dr Ewelina Skalińska (UKSW), *Norwid–Dostojewski. Między diachronią a synchronią odniesień*, promotor: dr hab. Bernadeta Kuczera-Chachulska, prof. UKSW;

dr Arkadiusz Fałtyn (USz), *Hermeneutyka w polskich badaniach literackich. Maria Janion, Ryszard Przybylski, Michał Paweł Markowski*, promotor: dr hab. Andrzej Skrendo.

Projekty badawcze

Projekty w trakcie realizacji:

„Protokoły Sejmiku Generalnego Prus Królewskich (1536–1542) – opracowanie edytorskie i analiza treści”. Kierownik projektu: prof. dr hab. Janusz Tandecki (NPRH).

„Mieszczanie pod bronią. Militarny wymiar funkcjonowania miasta zachodnioeuropejskiego w strefie bałtyckiej w późnym średniowieczu”. Kierownik projektu: dr Krzysztof Kwiatkowski (NCN).

„Zakon krzyżacki w Prusach i Inflantach. Podziały polityczne i kościelne w XIII–XVI wieku /The Teutonic Order in Prussia and Livonia. The political and ecclesiastical structures 13th–16th c. (NPRH).

„Księga ławnicza Starego Miasta Torunia (1479–1515) – opracowanie edytorskie i analiza treści”. Kierownik projektu: prof. dr hab. Krzysztof Mikulski (NPRH).

„Niemiecko-polski i polsko-niemiecki słownik historyczny (na podstawie źródeł średniowiecznych i wczesnonowożytnych z terenu Polski)”. Kierownik projektu: dr hab. Krzysztof Kopiński (NPRH).

„Traktat »De institutione regii pueri« jako przykład humanistycznego modelu wychowawczego na tle kultury dworskiej królestw Europy Środkowej na przełomie XV/XVI wieku – badania źródłoznawcze i edycja”. Kierownik projektu: dr hab. Piotr Oliński (NPRH).

„Państwo zakonu krzyżackiego w Prusach. Gospodarka i kultura”. Kierownik projektu: prof. dr hab. Sławomir Józwiak (NCN).

Projekty zakończone:

„Działalność polityczna Jana Małachowkiego, podkanclerzego i kanclerza wielkiego koronnego w latach 1735–1762”. Kierownik projektu: dr Monika Wyszomirska (NCN).

„Elektroniczne wydanie w wersji anglo- i niemieckojęzycznej czasopisma »Zapiski Historyczne. Poświęcone historii Pomorza i krajów bałtyckich«” t. 75: 2010, t. 76: 2011 (NPRH).

VIII. Krajowa i zagraniczna wymiana wydawnictw

	2012	2013
1. Liczba krajów, z którymi prowadzona jest wymiana wydawnictw	17	14
2. Liczba kontrahentów wymiany zagranicznej	38	30
3. Liczba kontrahentów wymiany krajowej	34	19
4. Liczba egzemplarzy wydawnictw TNT wysłana kontrahentom zagranicznym	247	194

5. Liczba egzemplarzy wydawnictw TNT wysłana kontrahentom krajowym	289	107
6. Liczba egzemplarzy otrzymanych od instytucji zagranicznych	221	215
7. Liczba egzemplarzy otrzymanych od instytucji krajowych	187	204

IX. Sprzedaż wydawnictw

W 2013 r. Towarzystwo uzyskało ze sprzedaży wydawnictw własnych 149 239,27 zł. Wydawnictwa TNT można było nabyć w siedzibie Towarzystwa przy ul. Wysokiej 16, w toruńskich księgarniach o profilu naukowym oraz w niektórych księgarniach w Warszawie, Gdańsku, Poznaniu i Krakowie. Znacznie zwiększyła się sprzedaż za pośrednictwem internetu. Dysponenda wydawnictw znajduje się na stronie internetowej Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

X. Zbiory archiwalne i muzealne TNT

Zbiory archiwalne i muzealne TNT to najstarsze akta własne i zbiory archiwalne przekazane Towarzystwu przez różne osoby prywatne. Tworzą one już od wielu lat oddzielny depozyt w Archiwum Państwowym w Toruniu (niewielkie fragmenty tych zbiorów znajdują się także w Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu); akta najnowsze przechowywane są w archiwum własnym TNT. Zachowane zbiory muzealne, eksponowane niegdyś w siedzibie TNT, znajdują się obecnie w depozycie Muzeum Okręgowego. Składają się na nie:

- malarstwo, rzeźba, wytwory rzemiosła artystycznego, militaria, meble i inne przedmioty zabytkowe – 183 eksponaty,
- obiekty archeologiczne – 574 eksponaty,
- stare grafiki w różnych technikach (w większości z darów W. Amrogowicza) – 345 pozycji,
- obiekty numizmatyczne – 2919 pozycji.

XI. Biblioteka Towarzystwa Naukowego

W 2013 r. księgozbiór Towarzystwa Naukowego w Toruniu liczył w sumie 124 659 egzemplarzy, z czego w depozycie w Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu znajduje się 111 594 egz., w Bibliotece Konrada Górskiego – 11 065 egz., a w Bibliotece Podręcznej – ponad 2000 egz. Dzięki wymianie wydawnictw z wieloma instytucjami w kraju i za granicą Towarzystwo nasze otrzymało 419 publikacji zagranicznych i krajowych, które są dostępne dla czytelników w Książnicy Kopernikańskiej.

XII. Utrzymanie budynku – siedziby TNT

W 2013 r. przeprowadzono wymianę 4 okien na II piętrze budynku (sala archiwum i biblioteki prof. Konrada Górskiego), remont kapitalny łazienki na II piętrze i inne drobne prace remontowe (bieżące) oraz instalację domofonu. Dążąc do zwiększenia przychodów z wynajmu pomieszczeń, pod wynajem przygotowano kolejne 3 lokale na I i II piętrze budynku.

XIII. Pracownicy

W dniu 31 XII 2013 r. skład pracowników etatowych TNT był następujący:
dr Cezary Kardasz – dyrektor Biura
mgr Danuta Bartoszewicz – główna księgowa – 1/3 etatu
mgr Maria Czerwińska – sekretariat i sprzedaż wydawnictw – 3/4 etatu
Sylwia Gapska – sprząatanie i dozór pomieszczeń – 1/3 etatu.

Sekretarz Generalny TNT

Prezes TNT

(-) *Prof. dr hab. Roman Czaja*

(-) *Prof. dr hab. Jan Kopcewicz*

S P R A W O Z D A N I E

Z GOSPODARKI FINANSOWEJ TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

W TORUNIU ZA ROK 2013

PRZYCHODY A+B+C	829 141,26
A. Przychody ze sprzedaży wydawnictw	149 239,27
B. Przychody finansowe	11 426,35
– wpłaty składek członkowskich	5 535,00
– odsetki od lokat bankowych	5 891,35
C. Pozostałe przychody operacyjne	668 475,64
1. Dotacje:	593 665,50
– Księga ławnicza Starego m. Torunia (1479–1515) – MNiSzW	46 185,40
– Kwartalnik „Zapiski Historyczne”, t. 77, Suplement – MNiSzW	54 198,20
– Słownik historyczny niemiecko-polski, polsko-niemiecki – MNiSzW	50 000,00
– Protokoły Sejmiku Generalnego Prus Królewskich (1536– –1542) – MNiSzW	23 980,00

– Elektroniczne wydanie w wersji anglo- i niemieckojęzycznej czasopisma „Zapiski Historyczne” – MNiSzW	77 730,00
– Traktat „De institutione regii pueri” – MNiSzW	25 000,00
– Zakon krzyżacki w Prusach i Inflantach – MNiSzW	26 400,00
– Mieszczanie pod bronią. Military wymiar funkcjonowania miasta – NCN	59 900,00
– Rocznik „Ordines Militares Colloquia Torunensia” – MNiSzW	8 000,00
– Kwartalnik „Zapiski Historyczne”, t. 78 – MNiSzW	59 000,00
– „Zapiski Historyczne”, t. 78, Suplement – MNiSzW	13 200,00
– Rynek kredytowy w miastach strefy bałtyckiej – MNiSzW	12 500,00
– Konferencje:	
– Od miłości do nienawiści, Emocje w życiu mieszkańców miast – MNiSzW	13 500,00
– Przewycięzanie konfliktów – MNiSzW	8 240,00
– Urząd Miasta Torunia:	
– Mikołaj Kopernik „O obrotach”	6 000,00
– udostępnienie zbiorów Biblioteki i Archiwum Konrada Górskiego	7 000,00
– wydanie materiałów z konferencji „Własność intelektualna w przestrzeni publicznej”	2 000,00
– wydanie 6. zeszytu „Atlas Twierdzy Toruń”	6 000,00
– wymiana okien w bibliotece	9 000,00
– Urząd Marszałkowski – Stanisław Kujot, Utwory zebrane	6 000,00
– Woj. Urząd Ochrony Zabytków – wymiana okien w bibliotece	5 000,00
– Księga proskrybowanych Nowego Miasta Torunia – MNiSzW	3 000,00
– Tatarzy Wielkiego Księstwa Litewskiego – MNiSzW	9 500,00
– Teresa Friedel, Teksty wybrane – MNiSzW	12 000,00
– Państwo zakonu krzyżackiego w Prusach – NCN	40 500,00
– Kuria Diecezjalna w Toruniu – materiały z sesji Colloquia Torunensia	2 500,00
– Uniwersytet w Stuttgarcie na transkrypcję 37 listów Daniela Ernesta Jabłońskiego	7 331,90
2. Inne pozostałe przychody operacyjne:	74 810,14
– opłaty pocztowe – refaktura	2 620,86
– wynajem pomieszczeń	51 044,40
– wynajem sali kolumnowej	4 015,53
– refaktura – energia elektryczna	4 484,04

– refaktura – usługi telekomunikacyjne	1 407,20
– UMK Toruń – udział w wydaniu wydawnictw	3 900,03
– projekt – Regionalny geoportal, Innowacyjny moduł	7 012,19
– pozostałe (sprzedaż komputera, zaokrąglenia VAT)	325,89
KOSZTY RODZAJOWE (A+B+C+D+E+F+G)	715 487,50
A. Materiały i energia,	55 012,76
w tym:	
– energia elektryczna	7 158,03
– gaz	23 652,46
– woda	1 928,74
– materiały biurowe, środki czystości	1 307,74
– materiały do remontu łazienki II piętro	5 028,35
– materiały biurowe na potrzeby grantów	6 364,22
– wyposażenie, w tym:	9 573,22
a) rolety okienne	489,44
b) odkurzacz	264,23
c) czajnik	81,28
d) pakiet Office	474,84
e) dysk zewnętrzny komputerowy	339,84
f) meble biurowe	857,14
g) komputer	465,82
h) domofon	1 953,64
i) sprzęt gaśniczy	360,00
j) laptopy na potrzeby grantów	4 286,99
B. Usługi	203 171,98
w tym:	
– telekomunikacyjne	3 454,52
– pocztowe	7 171,50
– informatyczne (w tym na rzecz Zap. Hist. 4585,00)	5 956,60
– remontowe, w tym:	25 148,72
a) stolarka okienna w bibliotece	19 996,00
b) naprawa i remont instalacji elektrycznej, rur spustowych, ksero	5 152,72
– monitoring obiektu oraz wywóz odpadów	1 666,51
– nadzór nad kotłownią	2 464,74

– dozór windy	2 031,98
– tłumaczenia (granty)	41 653,00
– drukarskie (granty)	55 552,77
– skład i łamanie (granty)	41 144,10
– prowizje bankowe	589,00
– usługi hotelowe (konferencja)	10 182,50
– usługi księgowo obce	5 560,00
– pozostałe usługi obce drobne	596,04
C. Wynagrodzenia	346 618,15
w tym:	
– osobowe	88 245,15
– bezosobowe (granty)	258 373,00
D. Świadczenia na rzecz pracowników	19 051,41
w tym:	
– składki ZUS	18 499,41
– badania profilaktyczne, szkolenia bhp	552,00
E. Podatki i opłaty	10 253,97
w tym :	
– podatek od nieruchomości	4 169,00
– podatek VAT nie podlegający odliczeniu	5 644,97
– pozostałe	440,00
F. Amortyzacja budynku	5 142,60
G. Pozostałe koszty	76 236,63
w tym:	
– delegacje (granty)	74 852,24
– koszty ubezpieczeń majątkowych	1 080,00
– pozostałe	304,39

Główna Księgowa

Skarbnik TNT

(–) *Danuta Bartoszewicz*

(–) *Prof. dr hab. Mirosław Bochenek*

P R O T O K Ó Ł
Z POSIEDZENIA KOMISJI REWIZYJNEJ
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU
W DNIU 20 LUTEGO 2014 ROKU

Komisja Rewizyjna w składzie: prof. dr hab. Danuta Janicka, prof. dr hab. Janusz Małłek, ks. prof. dr hab. Dariusz Zagórski, w obecności księgowej Towarzystwa Naukowego w Toruniu Danuty Bartoszewicz, dokonała przewidzianej statutowo kontroli działalności finansowej i merytorycznej TNT za 2013 r. Podstawą kontroli były przedstawione przez Zarząd materiały:

- bilans na dzień 31 grudnia 2013 r.,
- rachunek zysków i strat za okres 1 stycznia 2013 r. – 31 grudnia 2013 r.,
- dodatkowe informacje i objaśnienia do bilansu oraz do rachunku zysków i strat Towarzystwa Naukowego na dzień 31 grudnia 2013 r.,
- sprawozdanie finansowe Towarzystwa Naukowego w Toruniu za okres 1 stycznia 2013 r. – 31 grudnia 2013 r.

Bilans za 2013 r. zamyka się sumą bilansową aktywów i pasywów w kwocie 1 146 164,45 zł. W roku bilansowym wystąpił zysk w wysokości 204 094,04 zł (w przeciwieństwie do sytuacji z poprzednich dwóch lat, 2011 i 2012, kiedy Towarzystwo notowało straty). Zysk wypracowany w 2013 r. wynika przede wszystkim ze wzrostu dotacji na projekty naukowe oraz wzrostu przychodów ze sprzedaży wydawnictw. W bilansie wykazano środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych w wysokości 182 158,83 zł, co oznacza, że w porównaniu z rokiem poprzednim są one wyższe o około 15 tys. zł.

Komisja Rewizyjna zwraca uwagę na bardzo wysoki stan zapasów produktów gotowych, tj. książek i innych wydawnictw, którego wartość nawet w niewielkim stopniu wzrosła i wynosi obecnie 753 233,92 zł. Na to niepokojące zjawisko Komisja zwracała Zarządowi uwagę już w latach ubiegłych. Ze względu na jednoczesny wzrost stanu półproduktów i produktów w toku, tj. wydawnictw przygotowywanych i będących w druku, należy oczekiwać, że stan zapasów będzie się nadal powiększał. Zarząd powinien podjąć kolejne decyzje dotyczące zagospodarowania stanów magazynowych. W 2013 r. wydano prace naukowe o objętości około 190 arkuszy wydawniczych, tj. objętości wyższej w porównaniu z rokiem 2012, kiedy to opublikowano 165 arkuszy wydawniczych.

W roku objętym sprawozdaniem stwierdza się wzrost przychodów ze sprzedaży produktów o około 90 tys. zł oraz wzrost dochodów z tytułu wynajmu pomieszczeń o około 7 tys. – w porównaniu z rokiem 2012. Jednocześnie zanotowano spadek ściągальności składek członkowskich. O ile w poprzednim roku kalendarzowym udało się zebrać ze składek ponad 12 tys. zł, o tyle w roku 2013 wpływy wyniosły 5,5 tys. zł.

W roku objętym sprawozdaniem nastąpił gwałtowny wzrost kosztów działalności operacyjnej o kwotę 325 607 zł – w porównaniu z rokiem 2012 –

głównie w pozycjach „usługi obce” i „wynagrodzenia”. Wzrost tych kosztów wynikał z realizacji grantów. Komisja Rewizyjna zwraca uwagę na konieczność starannego monitorowania rozliczeń grantów, w szczególności tego, czy i jak instytucje udzielające dotacji przyjmują raporty z ich realizacji. Jednocześnie Komisja wnioskuje o dołączenie do materiałów, które corocznie otrzymuje, danych na temat przyjęcia raportów przez instytucje udzielające dotacji na projekty naukowe.

W okresie sprawozdawczym Zarząd doprowadził do realizacji pewnej części koniecznych remontów, na które pozyskał dopłaty w wysokości 14 tys. zł. Dzięki uzupełnieniu kwoty otrzymanych dotacji środkami własnymi w wysokości około 16 tys. zł udało się wymienić okna w bibliotece oraz wyremontować łazienkę, co poprawiło stan techniczny pomieszczeń w siedzibie TNT. Członkowie Komisji obejrzeliby wyremontowane miejsca, a także magazyny, w których są przechowywane książki i wydawnictwa. Stwierdzono, że te ostatnie zostały na nowo uporządkowane i oznaczone.

Komisja Rewizyjna, po zapoznaniu się z przedstawionymi przez Zarząd materiałami, stwierdza, że w 2013 r. wystąpiły korzystne zjawiska w postaci wzrostu przychodów z dotacji i ze sprzedaży wydawnictw. Za właściwe Komisja uznaje działania Zarządu w zakresie kontynuacji prac remontowych. Za niekorzystny natomiast Komisja uważa dalszy wzrost stanu produktów gotowych, tj. książek i innych wydawnictw.

Komisja stwierdza, że w 2013 r. TNT prowadziło działalność statutową w sposób zgodny ze Statutem Towarzystwa i wnosi o udzielenie Zarządowi absolutorium.

Członkowie Komisji Rewizyjnej

(–) *Prof. dr hab. Danuta Janicka*

(–) *Prof. dr hab. Janusz Mallek*

(–) *Ks. prof. dr hab. Dariusz Zagórski*

ZMIANY W SKŁADZIE TOWARZYSTWA

Nowi członkowie

Brożek Beata, lekarz, Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu

Dąbrowski Dariusz, dr hab., prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Duży Wiesława, mgr, doktorant, Instytut Historii i Archiwistyki UMK

Gadek Agata, mgr, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK

Głowacka Ewa, dr hab., prof. UMK, Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii
UMK

Gouguenheim Sylvain, prof., École Normale Supérieure de Lyon

Kaczmarczyk Stanisław, prof. dr hab., Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK

Kapica Karol, mgr, doktorant, Wydział Prawa i Administracji UMK

Kaproń-Charzyńska Iwona, dr, Instytut Języka Polskiego UMK

Libor Jan, Prof. Mgr. Ph.D., Historický Ústav FFMU, Brno

Możdżeń Julia, mgr, doktorant, Wydział Nauk Historycznych UMK

Okoń Emanuel, mgr, Muzeum Okręgowe w Toruniu

Pepłowska Katarzyna, mgr, doktorant, Instytut Historii i Archiwistyki UMK

Petrauskas Rimydas, prof. dr, Wydział Historyczny Uniwersytetu Wileńskiego

Pietryka Ilona, mgr, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK

Pomaskow Joanna, mgr, doktorant, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK

Rubnikowicz Marek, dr, Muzeum Okręgowe w Toruniu

Sarnowska-Rybarczyk Elżbieta, lekarz, Szpital Obserwacyjno-Zakaźny w Toruniu

Sawrycki Piotr, lekarz, Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu

Skonieczny Grzegorz, lekarz, Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu

Skrzatek Mateusz, mgr

Tarnowska Anna, dr, Wydział Prawa i Administracji UMK

Wantoch-Rekowski Jacek, dr, Wydział Prawa i Administracji UMK

Winczakiewicz-Rachowska Izabela, lekarz, Szpital Obserwacyjno-Zakaźny w Toruniu

Wiśniewska Krystyna, dr

Włoch Wojciech, dr, Wydział Prawa i Administracji UMK

Wysocka Joanna, mgr, doktorant, Wydział Prawa i Administracji oraz Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK

Zmarli:

Prof. dr hab. Andrzej Bielski

Mgr Janina Huppenthal

Prof. dr hab. Krystyna Przewoźna-Armon

Dr Kazimierz Przybyszewski

Prof. dr hab. Jacek Staszewski

Prof. dr hab. Witold Stefański

II SPRAWOZDANIA Z POSIEDZEŃ

WYDZIAŁ I NAUK HISTORYCZNYCH

Posiedzenie naukowe dnia 28 I 2013 r.

Prof. dr hab. Janusz Tandecki (UMK) przedstawił wydawnictwo źródłowe: *Księga proskrybowanych Nowego Miasta Torunia 1358–1412*, wyd. Bożena Wyrozumska.

(Wyd. w serii „Fontes”, t. 107).

Posiedzenie naukowe dnia 8 IV 2013 r.

(poświęcone prof. dr. Marianowi Biskupowi – w pierwszą rocznicę śmierci)

Prof. dr hab. Jörg Hackmann (Uniwersytet Szczeciński): *Miejsce Mariana Biskupa w polskich i niemieckich badaniach nad historią Pomorza*.

Posiedzenie naukowe dnia 22 IV 2013 r.

Prof. dr hab. Rimvydas Petrauskas (Uniwersytet Wileński): *Europa późnego średniowiecza a rozwój społeczeństwa i kultury Wielkiego Księstwa Litewskiego (XIV – początek XVI w.)*.

Prof. dr hab. Magdalena Niedzielska (UMK) przedstawiła pracę dr Anety Niewęglowskiej: *Średnie szkolnictwo żeńskie w Prusach Zachodnich w latach 1815–1920*.

(Wyd. w serii „Roczniki TNT”, R. 94, z. 3).

WYDZIAŁ II FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNY POSIEDZENIA KOMISJI FILOLOGICZNEJ

Posiedzenie naukowe dnia 17 IV 2013 r.
(wspólnie z Fundacją im. Profesora Artura Hutnikiewicza)

Prof. dr hab. Maria Jolanta Olszewska (Uniwersytet Warszawski): *Młodość niepokorna przed powstaniem styczniowym*. – VII wykład z serii „Artur Hutnikiewicz in Memoriam”.

WYDZIAŁ III

MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZY

Posiedzenie naukowe dnia 17 XII 2013 r.

Ks. prof. dr hab. Jan Perszon (UMK): *Kultura słowiańska a Boże Narodzenie na Kaszubach*.

POSIEDZENIA KOMISJI NAUK BIOLOGICZNYCH

Posiedzenie naukowe dnia 18 III 2013 r.

D. Pawłowska, dr Katarzyna Wołczuk (Wydział Biologii i Ochrony Środowiska UMK): *Wirus grypy – skutki i zagrożenia*.

Wirus grypy zbudowany jest z trzech podjednostek genomu (kwasu rybonukleinowego), białkowego kapsydu o symetrii helikalnej oraz otoczki lipoproteinowej. Tak zbudowana cząsteczka nosi nazwę wirionu. Średnica kapsydu waha się od 90 do 150 nm, co kwalifikuje wirusa grypy do wirusów o średniej wielkości. Na powierzchni kapsydu są obecne enzymy – neuraminidaza i hemaglutynina, dla człowieka chorobotwórcze są wirusy obdarzone hemaglutyniną 1, 2 lub 3 oraz neuraminidazą 1 lub 2. Hemaglutynina ma zdolność do aglutynacji krwinek czerwonych i jest odpowiedzialna za wnikanie wirionów do komórek nabłonkowych w drogach oddechowych, a neuraminidaza toruje drogę wirusom do receptorów komórkowych. Występują trzy podstawowe typy wirusa – A, B, C, które wykazują dużą zmienność genetyczną. To właśnie jest przyczyną, że raz na jakiś czas pojawia się grypa, na którą nie działają dostępne szczepionki i która atakuje ogromną liczbę ludzi. Największe epidemie XX w. wywołane były wirusem typu A. Żadnej postaci grypy nie wolno bagatelizować, bo nawet w okresach bez zagrożenia rozprzestrzeniania się choroby mogą pojawiać się groźne dla zdrowia powikłania. Powikłania związane są z układem oddechowym (zapalenie oskrzeli, płuc), krążenia (zapalenie mięśnia sercowego), nerwowym (zapalenie mózgu), moczowym (niewydolność nerek), oczami (zapalenie spojówek), uszami (zapalenie ucha środkowego).

Posiedzenie naukowe dnia 22 IV 2013 r.

Mgr Patrycja Krzywośńska, dr Katarzyna Wołczuk (Wydział Biologii i Ochrony Środowiska UMK): *Klonowanie – krok w przyszłość.*

Jednym z aspektów, który budzi największe i często skrajne emocje, jest klonowanie ludzi. Istnieje kilka powodów, dla których prowadzi się badania nad klonowaniem ludzi. Jednym z nich jest np. nadzieja na otrzymanie naturalnych implantów i organów do przeszczepu, które nie będą odrzucone przez system immunologiczny. Innym natomiast jest możliwość ponownego urodzenia noworodka zdrowego genetycznie, który został uszkodzony np. w wyniku ciężkiego porodu. Istnieje jednak również wiele zagrożeń, wiążących się z klonowaniem ludzi, jak np. masowa produkcja klonów jako np. żołnierzy czy niewolników. Klonowanie ludzi budzi dyskusję nad problemami etycznymi i moralnymi tego procesu, np. czy klon byłby przedmiotem czy człowiekiem? Czy miałby duszę? Jakie miejsce w społeczeństwie miałby zajmować klon? Jak widać, klonowanie jest wielką nadzieją, ale też może stać się problemem współczesnych czasów. To, czy przyniesie nam korzyści czy szkody, zależy więc tylko od nas.

Posiedzenie naukowe dnia 20 V 2013 r.

R. Tkacz, mgr Michał Mięsikowski (Wydział Biologii i Ochrony Środowiska UMK): *Problem eutrofizacji jezior.*

Eutrofizację definiuje ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. o prawie wodnym (Dz. U. z 2005 r. nr 239, poz. 2019 z późn. zm.), określając ten proces jako „wzbogacenie wody biogenami, a w szczególności związkami azotu i fosforu, powodując przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego powstają niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenia jakości wód”. Jeszcze około 80 lat temu analizą bioproduktywności wód i określeniem stopnia troficzności zajmowało się wąskie grono specjalistów. W ciągu ostatnich kilkunastu lat zainteresowanie tą dziedziną wiedzy wzrosło. Ogólnie obserwowane nasilenie procesów eutrofizacji spowodowało zmiany statusu troficznego wód, co doprowadziło do znacznego pogorszenia ich jakości. Obecnie nie tylko limnologzy czy hydrobiologzy, ale również specjaliści z zakresu inżynierii ekologicznej i zarządzania zasobami wodnymi, zaczęli interesować się tym procesem. Obecnie problem eutrofizacji jest dobrze zbadany i udokumentowany. Jego pośredni wpływ na życie ekosystemów był tematem niejednego artykułu. Informacje dotyczące bezpośredniego wpływu substancji uznawanych za eutrofizujące cały czas są niewystarczające. Azotany (III), azotany (V) czy fosforany to związki, które podczas występowania w nadmiarze są uznawane za bezpośrednią przy-

czynę zachodzenia niekorzystnych zmian w ekosystemach. Z dotychczas przeprowadzonych badań wynika, że bezpośrednie działanie wyżej wymienionych substancji może wywoływać zmiany na poziomie komórki, jak i organu, skutecznie utrudniając życie organizmom wodnym, a w szczególnych przypadkach może doprowadzić nawet do ich śmierci.

Posiedzenie naukowe dnia 25 XI 2013 r.

Monika Polewka, dr Katarzyna Wołczuk (Wydział Biologii i Ochrony Środowiska UMK): *Czy należy bać się GMO?*

GMO są to organizmy zmodyfikowane genetycznie, czyli takie, w których materiał genetyczny został zmieniony technikami inżynierii genetycznej (w sposób niezachodzący w warunkach naturalnych) poprzez wprowadzenie lub modyfikację dowolnego genu w genomie modyfikowanego organizmu. Prace nad modyfikacją genomu roślinnego zapoczątkowano w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. Rośliną transgeniczną, którą udało się zregenerować jako pierwszą, był tytoń, a następnie petunia. Natomiast pierwszym produktem GM wprowadzonym na rynek amerykański był pomidor o przedłużonej trwałości. Cele modyfikacji genetycznych roślin to: podniesienie walorów gospodarczych i ekonomicznych roślin, podniesienie walorów odżywczych, eliminacja substancji szkodliwych i niepożądanych, podniesienie walorów estetycznych oraz ulepszenie cech funkcjonalnych wpływających na procesy przetwórcze. Obecność produktów GM na rynku sprawia, że toczy się nieustanna dyskusja na temat bezpieczeństwa żywności zmodyfikowanej genetycznie oraz korzyści i zagrożeń dla środowiska naturalnego. Nowa technologia GMO wywołuje niepewność i niepokój społeczeństwa, ponieważ zagadnienie to jest nadal niezrozumiałe dla szerokiego kręgu odbiorców. Największe kontrowersje wzbudza wykorzystanie biotechnologii w rolnictwie i gospodarce żywnościowej. Obawy te związane są z możliwością niekontrolowanego rozprzestrzeniania się transgenów wprowadzonych do genomu roślin uprawnych.

Posiedzenie naukowe dnia 2 XII 2013 r.

M. Ziętara, mgr Michał Mięsikowski (Wydział Biologii i Ochrony Środowiska UMK): *Magazyn części zbędnych.*

Narządy o uproszczonej budowie w porównaniu z ich odpowiednikami u innych organizmów, a zwłaszcza przodków, określa się jako narządy szczątkowe. Uwstecznienie budowy tych narządów nastąpiło wskutek zatracenia ich pierwotnej funkcji. W ciągu milionów lat pewne „części” organizmu stały się nieprzydatne. Dziś często nie wiadomo, do czego owe narządy służyły i nie bardzo wiemy, jak je wykorzystywać i po co są w naszym organizmie? Jeśli jednak

narząd taki nie upośledza funkcjonowania organizmu, to nie jest eliminowany przez dobór naturalny, a więc organy szczątkowe mogą być jednym z dowodów na prawdziwość teorii Darwina.

POSIEDZENIA KOMISJI GEOGRAFICZNO-GEOLOGICZNEJ

Posiedzenie naukowe dnia 17 I 2013 r.

Mgr Adam Michalski (Katedra Gleboznawstwa i Kształowania Krajobrazu UMK): *Pedogeniczna i fitogeniczna pamięć gleb aluwialnych.*

Posiedzenie naukowe dnia 21 II 2013 r.

Dr Henryk P. Dąbrowski (Katedra Studiów Miejskich i Rozwoju Regionalnego UMK): *Osadnictwo pierwotne południowego zachodu Stanów Zjednoczonych.*

Posiedzenie naukowe dnia 21 III 2013 r.

Dr Leszek Kozłowski (Katedra Gospodarki Przestrzennej i Turyzmu UMK): *Zasoby strategiczne a rozwój i konkurencyjność systemów terytorialnych.*

Posiedzenie naukowe dnia 18 IV 2013 r.

Dr Dariusz Brykała, mgr Vitali Badziai (Katedra Gleboznawstwa i Kształowania Krajobrazu UMK, Instytut Wykorzystania Zasobów Przyrody, Narodowa Akademia Nauk Białorusi): *Ewolucja systemu najstarszych polskich dróg wodnych – Kanału Królewskiego i Kanału Ogińskiego.*

Posiedzenie naukowe dnia 23 V 2013 r.

Dr Qyvind Nordli (Katedra Meteorologii i Klimatologii, Norweski Instytut Meteorologiczny w Oslo): *Is Svalbard warming or cooling? Climate variations on the archipelago during the instrumental period.*

Posiedzenie naukowe dnia 17 X 2013 r.

Dr Frank Swiaczny (Federal Institute for Population Research, Wiesbaden/Germany, Katedra Studiów Miejskich i Rozwoju Regionalnego UMK): *Trends of global demographic change and implications for sustainable development.*

Posiedzenie naukowe dnia 14 XI 2013 r.

Dr Włodzimierz Narloch (Katedra Geologii i Hydrogeologii UMK): *Zapis prędkości ruchu lądolodu w osadach na przykładzie strumienia lodowego lobu Wisły.*

Posiedzenie naukowe dnia 5 XII 2013 r.

Mgr Paweł Brodowski (Katedra Gospodarki Przestrzennej i Turyzmu UMK): *Toruński rynek lokali mieszkalnych w latach 2005–2009, uwarunkowania oraz zróżnicowanie przestrzenne.*

WYDZIAŁ V
TEOLOGICZNY

Posiedzenie naukowe dnia 14 XI 2013 r.

Prof. dr hab. Marek Chmielewski (KUL): *Doświadczenie duchowe podstawą medytacji chrześcijańskiej.*

WYDZIAŁ VI
MEDYCZNY

Posiedzenie naukowe dnia 18 IX 2013 r.

(wspólnie z Oddziałem Chemioterapii Nowotworów Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu oraz Oddziałem Urologii Szpitala Miejskiego w Toruniu)

Prof. dr hab. n. med. Tomasz Drewa (Szpital Miejski w Toruniu): *Postępowanie chirurgiczne w raku prostaty.*

Lek. Piotr Sawrycki (WSzZ w Toruniu): *Miejsce chemioterapii w leczeniu raka prostaty.*

WYDAWNICTWA TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU
ZA ROK 2014

ZAPISKI HISTORYCZNE

Tom 79, z. 1, 2, 3, 4.

Tom 79 (Suplement): Bibliografia historii Pomorza Wschodniego i Zachodniego oraz krajów regionu Bałtyku za rok 2012.

ORDINES MILITARES, COLLOQUIA TORUNENSIA HISTORICA.
YEARBOOK FOR THE STUDY OF THE MILITARY ORDERS, Vol. 19.

ATLAS TWIERDZY TORUŃ, z. 7: Fort IX – Bolesław Chrobry (Fort IVa – Heinrich von Plauen), oprac. Lech Narębski i Marcin Wichrowski, pod red. Janusza Tandeckiego i Lecha Narębskiego.

ROCZNIKI

R. 94, z. 3

NIEWĘGŁOWSKA ANETA: Średnie szkolnictwo żeńskie w Prusach Zachodnich w latach 1815–1914.

PRACE WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNEGO

T. 39, z. 3

JASKÓLSKI ADAM: Dyskurs polityczny w Rosji. Analiza pragmalingwistyczna.

T. 40, z. 1

WŁOCH WOJCIECH: Wolność i przymus. Kantowska teoria legitymizacji prawa i państwa.

T. 40, z. 2

LESZCZYŃSKI MARCIN: „Lutnia szalonego barda”. Metaliterackie aspekty poematów Byrona i Słowackiego.

WYBITNI LUDZIE NAUKI I SZTUKI TORUNIA

Gwido Chmarzyński i jego dzieło *Sztuka w Toruniu*, pod red. Emanuela Okonia.

MATERIAŁY Z KONFERENCJI

Prawda i uczciwość w życiu publicznym. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu, pod red. Ryszarda Wiśniewskiego (Colloquia Torunensia XIX).

WYDAWNICTWA POZA SERIAMI

WIŚNIEWSKA KRYSZYNA: Kobiety w świecie Cyserona.

NAWROLSKA GRAŻYNA: Powracająca przeszłość Starego Miasta w Elblągu.

KARDAŚ TOMASZ: Od początku było światło. Rzec o Albercie Abrahamie Michelsonie.

NIEDZIELSKA MAGDALENA, SZUDY JÓZEF: Walther Hermann Nernst. Noblista z Pomorza.

BORAWSKA TERESA przy współudziale HENRYKA RIETZA: Mikołaj Kopernik i jego świat. Środowisko – przyjaciele – echa wielkiego odkrycia.

SPRAWOZDANIA TNT

Nr 67 (za okres I I 2013 – 31 XII 2013).

SPRZEDAŻ WYDAWNICTW prowadzi

Biuro Towarzystwa Naukowego w Toruniu
ul. Wysoka 16
87-100 Toruń
tel./fax (56) 622 39 41
www.tnt.torun.pl
e-mail: tnt.biuro@wp.pl; tnt.zamowienia@wp.pl

Biblioteka Główna UMK

300048966733

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

Biblioteka Główna UMK

300048966733

1016